

**SUOMALAISTEN TYYTYVÄISYYS
KOTITYÖN JA LASTENHOIDON JAKOON,
TYYTYVÄISYYS PARISUHTEESEEN
JA AIKOMUS HANKKIA LAPSIA**

Sanni Sipinen
Maisterintutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden ja filo-
sofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteet ja filosofia
Tekijä Sanni Sipinen	
Työn nimi Suomalaisten tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jakoon, tyytyväisyys parisuhteeseen ja aikomus hankkia lapsia	
Oppiaine Sociologia	Työn tyyppi Pro gradu -tutkielma
Aika Kevät 2023	Sivumäärä 42
Ohjaaja Markku Lonkila ja Pertti Jokivuori	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän tutkielman tehtävänä on selvittää, miten tyytyväisiä suomalaiset ovat kotityön ja lastenhoidon jakoonsa, kuinka tyytyväisiä suomalaiset ovat parisuhteisiinsa sekä miten tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jaossa vaikuttaa tyytyväisyyteen parisuhteessa. Lisäksi tässä tutkielmassa selvitetään, miten nämä eri tyytyväisyydet ovat yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys nojaa keskeneräiseen sukupuolten vallankumoukseen, jolle esitetään kolme eri selitysmallia. Tämän lisäksi teoreettisessa viitekehyksessä esitellään sukupuolten tasa-arvon ja syntyvyyden suhdetta, kotitöiden sukupuolittunutta jakoa sekä tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jakoon, sekä parisuhteeseen ja miten nämä tyytyväisyyden kokemukset ovat aiemman tutkimuksen perusteella yhteydessä syntyvyyteen. Tämän tutkielman aineistona toimii Suomen Gender and Generations -kyselytutkimuksen vuoden 2022 aineisto, eli tutkielma on menetelmiltään kvantitatiivinen. Keskeisiä aineiston analyysimenetelmiä ovat yksi- ja kaksisuuntaiset varianssianalyysit, korrelaatioiden tarkastelu ja lineaarinen regressioanalyysi.</p> <p>Tämän tutkielman tulosten perusteella voidaan sanoa, että suomalaiset naiset kertoivat tekevänsä keskiarvojen perusteella lähes kaikkia kodinhoidon ja lastenhoidon tehtäviä enemmän kuin miehet, mutta erot keskiarvoissa eivät ole kovinkaan suuria. Suomalaiset ovat keskimääräisesti hyvin tyytyväisiä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa sekä parisuhteisiinsa, mutta kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyys on erittäin merkitsevästi ja voimakkaasti yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyydellä ei ollut suoraa, tilastollisesti merkitsevää yhteyttä lastentekoaikaisiin. Tyytyväisyys parisuhteessa on puolestaan vain hieman yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolme vuoden aikana.</p> <p>Tämän tutkielman tulokset ovat pääosin samansuuntaisia kuin teoreettisessa viitekehyksessä esitellyissä tutkimuksissa. Aiemmissa tutkimuksissa on kuitenkin usein tarkasteltu kotityön jaon määrällistä jakoa, kun taas tässä tutkielmassa tarkasteltiin tyytyväisyyden kokemuksia koskien työnjakoa, mitä ei ole aiemmin Suomessa tutkittu. Tutkielman tuloksista voidaan päätellä, että perinteinen kotityönjako elää edelleen jonkin verran suomalaisissa perheissä, mutta jakoon ollaan keskimääräisesti hyvin tyytyväisiä. Kotityön sukupuolittuneella jaolla voi olla tämän tutkielman tulosten perusteella välillisesti, eli parisuhteen tyytyväisyyden kautta, yhteyttä lastentekoaikaisiin.</p>	
Asiasanat syntyvyys, kotityönjako, kotityön sukupuolittunut jako, lastentekoaie	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

KUVIOT

- KUVIO 1. Kokonaishedelmällisyysluku Suomessa vuosina 2004–2022. Lähde:
StatFin, Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat..... 2
- KUVIO 2. Kaksisuuntainen varianssianalyysi, jossa selitettävänä muuttujana
tyytyväisyys parisuhteeseen ja selittävinä muuttujina sukupuoli ja
tyytyväisyys kotityönjakoon 26
- KUVIO 3. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden, parisuhteen
tyytyväisyyden ja lastenhankinta-aikeiden väliset yhteydet tämän
tutkielman tulosten perusteella 35

TAULUKOT

- TAULUKKO 1. Erilaisten kotitöiden jakautuminen naisten ja miesten kesken.
Keskiarvot asteikolla 1–5, jossa 1= aina puoliso ja 5= aina minä22
- TAULUKKO 2. Erilaisten lastenhoidon tehtävien jakautuminen naisten ja miesten
kesken. Keskiarvot asteikolla 1–5, jossa 1= aina puoliso ja 5=aina
minä 23
- TAULUKKO 3. Yksinsuuntaiset varianssianalyysit, muuttujina keskimääräinen
tyytyväisyys kotityönjakoon, lastenhoitoon ja parisuhteeseen
asteikolla 0–10, jossa 0=ei ollenkaan tyytyväinen ja 10=täysin
tyytyväinen 24
- TAULUKKO 4. Kaksisuuntainen varianssianalyysi, jossa riippumattomina
muuttujina sukupuoli ja tyytyväisyys kotityön jakoon ja
riippuvana muuttujana tyytyväisyys parisuhteeseen..... 27
- TAULUKKO 5. Tyytyväisyyksien korrelaatiot aikomukseen hankkia lapsi tai lisää
lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana (Pearson r)..... 28
- TAULUKKO 6. Regressiomalli, riippuvana muuttujana tyytyväisyys parisuhteeseen
..... 29
- TAULUKKO 7. Regressioanalyysi, riippuvana muuttujana tyytyväisyys
parisuhteeseen..... 29
- TAULUKKO 8. Regressiomalli, riippuvana muuttujana aikomus hankkia lapsi tai
lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana 30
- TAULUKKO 9. Regressioanalyysi, riippuvana muuttujana aikomus hankkia lapsi tai
lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana 30

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	AIKAISEMPI TUTKIMUS.....	6
3	TUTKIELMAN TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	8
3.1	Sukupuolten välinen tasa-arvo ja syntyvyys	8
3.2	Kotitöiden sukupuolittunut jako	10
3.3	Erilaisia selitysmalleja kotityön sukupuolittuneelle jakautumiselle	12
3.3.1	Resurssiteoriat.....	12
3.3.2	Käytettävissä olevan ajan teoriat.....	13
3.3.3	Sosialisaatio- ja sukupuolirooliteoriat	13
3.3.4	Selitysmallien keskinäiset suhteet.....	14
3.4	Tyytyväisyys kotityön jakautumiseen ja parisuhteeseen.....	14
3.4.1	Parisuhteen tyytyväisyyden yhteys syntyvyyteen.....	15
3.4.2	Tyytyväisyys kotityön jakautumiseen	16
3.4.3	Tyytyväisyys lastenhoidon jakautumiseen	16
4	TUTKIELMAN AINEISTO JA MENETELMÄT	18
4.1	Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset.....	18
4.2	Tutkielman aineisto	19
4.3	Tutkielman menetelmät	20
5	TULOKSET	21
5.1	Kuka tekee ja mitä?	21
5.1.1	Kotitöiden jakautuminen naisten ja miesten välillä	21
5.1.2	Lastenhoidon jakautuminen naisten ja miesten välillä.....	22
5.2	Tyytyväisyys parisuhteeseen, ja kotityön sekä lastenhoidon jakoon.....	23
5.3	Kaksisuuntainen varianssianalyysi: sukupuolten väliset erot tyytyväisyydessä kotityönjakoon ja parisuhteeseen.....	24
5.4	Korrelaatiot: eri muuttujien yhteydet lastentekoaikaisiin	27
5.5	Lineaariset regressioanalyysit	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	32
7	POHDINTA.....	38
	LÄHTEET	42

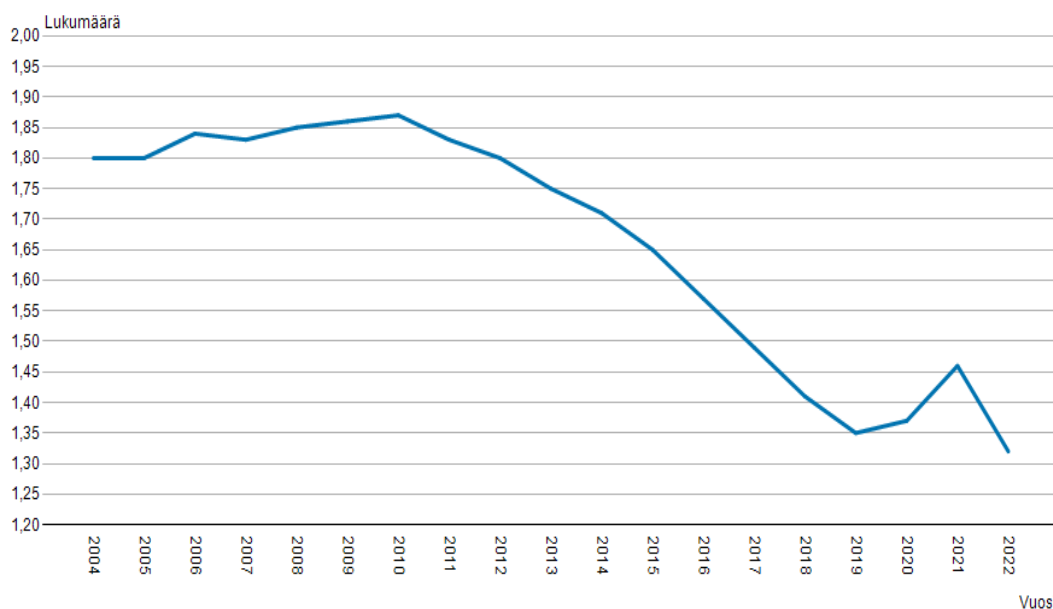
1 JOHDANTO

Syntyvyyden tilanne Suomessa on herättänyt laajaa huolta ja keskustelua 2010-luvulta alkaen, kun syntyvyys lähti vuonna 2011 laskuun. Suomen väestö on yksi maailman ikääntyneimmistä, mikä johtuu matalasta syntyvyydestä ja yli 80-vuotiaiden kasvavasta määrästä (Sorsa, Lehtonen ja Rotkirch 2023, 20). Suomessa syntyi 1900-luvun alussa noin viisi lasta naista kohden (Rotkirch, Tammisalo, Miettinen & Berg 2017, 12). Lapsikuolleisuuden vähenemisen myötä lapsiluku alkoi pienentyä ja ensisynnyttäjien ikä nousta, vaikka toisen maailmansodan jälkeen koettiin hetkellinen vauvabuumi, jolloin kokonaishedelmällisyys oli korkeimmillaan 3,5 lasta. 1960–70-luvuilta eteenpäin trendi on jatkunut aaltoilevan laskevana ja ensisynnyttäjien ikä on jatkanut nousuaan. (Rotkirch ym. 2017.)

Laajemmassa historiallisessa kehyksessä syntyvyyden laskun voidaan nähdä olevan toisen demografisen muutoksen tulosta. 1950-luvun ”baby boomin” jälkeen syntyvyyden ennustettiin nousevan tasaisen hitaasti Euroopan teollistuneissa maissa, mutta vastoin ennustuksia syntyvyys laski huomattavasti (Beck & Beck-Gernsheim 2002, 119). Ron Lesthaeghe ja Dirk van de Kaa esittelivät vuonna 1986 termin ”toinen demografinen muutos” selittämään tätä ennalta arvaamatonta muutosta. Ensimmäinen demografinen muutos sai alkunsa teollistumisesta ja elintason noususta, joiden myötä lapsikuolleisuus väheni, ja syntyvyys sekä kuolleisuus kääntyivät laskuun. Ensimmäisen demografisen muutoksen aluksi syntyvyys kuitenkin kasvoi nopeasti. Toinen demografinen muutos alkoi 1950-luvun lopulla, kun syntyvyys kääntyi laskuun, ehkäisyn käyttö muuttui yleisemmäksi, avioerot yleistyivät ja perhemuodot moninaistuivat. 1900-luvun loppupuolella myös avoliitoista tuli yleisempiä, lastenhankintaikä siirtyi lähemmäs kolmeakymmentä ja yhä useammin lapsia hankittiin avioliiton ulkopuolella. (Zaidi & Morgan 2017.) Individualistiset asenteet ja normit on usein nähty selityksenä toisen demografisen muutoksen taustalla (van de Kaa, 1987, 5). Yksilön mahdollisuudet päättää itse omasta elämänpolustaan ovat kasvaneet huomattavasti, eikä elämänkulku ole enää tarkoin säännelty (Lesthaeghe 1995, 2). Toinen demografinen muutos on muuttanut sitoutumisen kulttuuria, kun esimerkiksi naimisiin mennään entistä myöhemmin, avioerot ovat yleistyneet ja avoliitto on aiempaa yleisempi asumismuoto (Zaidi & Morgan 2017, 48). Muutoksen taustalle voidaan liittää myös Maslowin tarvehierarkian periaatteet, sillä ihmisten perustarpeet, kuten ruoka,

koti ja turva, ovat elintason nousun myötä usein turvattu, jolloin yksilöt voivat keskittyä korkeampiin tarpeisiinsa, kuten itsensä toteuttamiseen ja itsenäisyyden tavoitteluun (Lesthaeghe 2011, 188). Individualistiset arvot ja normit integroituivat toisen demografisen muutoksen myötä osaksi kulttuuria ja näin ollen myös perhемуodot muuttuivat individualistisemmaksi (Zaidi & Morgan 2017).

Vuonna 2022 Suomen kokonaishedelmällisyysluku oli 1,32 lasta naista kohden, mikä on Suomen koko mittaushistorian matalin (SVT 2022b). Syntyvyyttä mitataan usein kokonaishedelmällisyysluvulla, joka ilmaisee syntyneiden lasten määrän suhteessa synnyttäjien määrään. Suomalaisten keskimääräinen ihanteellinen lapsiluku on kaksi lasta, eli hedelmällisyysluku ei vastaa suomalaisten lapsiluvun ihannetta ja ero toivottujen ja toteutuneiden lasten välillä on suuri etenkin heillä, jotka eivät ole parisuhteessa (Sorsa ym. 2023, 10, 46). Koronavuosina 2020 ja 2021 syntyvyys näytti Suomessa toipumisen merkkejä, kun syntyvyys nousi ensimmäistä kertaa vuoden 2011 jälkeen (Rotkirch 2022). Koronaviruspandemian käynnistämä ”vauvabuumi” herätti toivoja Suomen syntyvyyden uudesta, nousevasta trendistä, mutta vuoden 2022 tilastojen perusteella syntyvyys on palannut taas laskusuuntaiseen trendiinsä. Vuonna 2021 hedelmällisyysluku oli 1,46, mikä herätti toiveita Suomen syntyvyyden noususta (Uhari 2022), mutta vuonna 2022 kokonaishedelmällisyysluku laski Suomen koko mittaushistorian alhaisimmalle tasolle (SVT 2022b).

KUVIO 1. Kokonaishedelmällisyysluku Suomessa vuosina 2004–2022. Lähde: StatFin, Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat

Viivakuvio (KUVIO 1) havainnollistaa hyvin Suomen syntyvyyden laskua vuodesta 2011 alkaen, koronavuosien syntyvyyden elpymistä vuodesta 2019 eteenpäin ja taas vuoden 2022 syntyvyyden laskua mittaushistorian alhaisimmalle tasolle. Suomen

väestökasvua ylläpitää tällä hetkellä maahanmuutto (Rotkirch 2022). Suomen syntyvyyden tilanne on kiinnostanut ja puhututtanut myös mediassa ja julkisessa keskustelussa, etenkin vuodesta 2011 lähtien (Rotkirch ym. 2017). Artikkelit syntyvyydestä ovat usein huolisävytteisiä, ja etenkin Suomen heikentyvästä huoltosuhteesta ollaan huolissaan. Myös poliitikot ovat pitäneet syntyvyyden tilaa esillä ja esimerkiksi kannustaneet kansalaisia ”synnytystalkoisiin”, jotta Suomen syntyvyys saataisiin nousuun (Liimatainen 2017).

Suomen matalaa syntyvyyttä kannattaa tarkastella etenkin eurooppalaisessa ja pohjoismaisessa kontekstissa. Suomen hedelmällisyysluku putosi vuonna 2016 alle EU28-maiden keskiarvon, joka oli tuolloin 1,6 (Väestöliitto 2018). Pohjoismaiden matalin syntyvyys Suomessa oli jo vuonna 2014 (Tilastokeskus 2019). Syntyvyys on laskenut lähes kaikissa Pohjoismaissa viime vuosikymmenen aikana (Rosenberg 2020). Pohjoismaiden keskimääräinen syntyvyys on kuitenkin hieman EU-maiden keskiarvon (1,5) yläpuolella Ruotsin ja Tanskan korkeampien hedelmällisyyslukujen ansiosta, kun taas Suomessa ja Norjassa syntyvyys on ennätyksellisen matalalla tasolla (Rosenberg 2020). Ruotsissa syntyvyys ei merkittävästi noussut vuonna 2021, mutta korona-ajan syntyvyyden nousu oli nähtävissä muissa Pohjoismaissa. Vuonna 2021 Pohjoismaiden korkein syntyvyys oli Islannissa, jossa se oli 1,8 lasta naista kohden. (Statista 2022.) Pohjoismaissa lapsia syntyy eniten 30–34-vuotiaille ja keskimääräinen ensisynnyttäjien ikä on 30 (Karlsdóttir, Heleniak & Kull 2020). Ensisynnyttäjien iän nousemiseen on raportin mukaan liittynyt Pohjoismaissa vahvasti koulutus, sillä ensimmäinen lapsi halutaan usein tehdä vasta kouluttautumisen jälkeen (Karlsdóttir ym. 2020).

Syntyvyyden laskun vaikutusta yhteiskuntaan tarkastellaan usein väestöllisen ja taloudellisen huoltosuhteen avulla. Suomen väestön ikärakenne on vanhentunut, sillä syntyvyys on laskenut ja eliniänodote on noussut (Valtonen & Lassila 2021, 9) ja tämä ikärakenteen muutos vaikuttaa Suomen huoltosuhteeseen. Huoltosuhdetta mitataan sekä väestöllisellä että taloudellisella huoltosuhteella. Taloudellinen huoltosuhde oli vuonna 2021 133, eli sataa työssäkäyvää kohti oli 133 ei-työssäkäyvää henkilöä (SVT 2022a). Ei-työssäkäyviin henkilöihin lukeutuvat 0–14-vuotiaat, koululaiset ja opiskelijat, eläkeläiset, varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet, ja muut työvoiman ulkopuolella olevat (SVT 2020). Väestöllinen, tai demografinen, huoltosuhde kuvaa puolestaan ainoastaan väestörakennetta, eli se ei ota huomioon työllisyyttä (Ruotsalainen 2013). Väestöllinen huoltosuhde kertoo siis työikäisten määrän suhteessa lapsiin ja eläkeläisiin (Ruotsalainen 2013). Suomen väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2021 62,4, eli vuonna 2021 Suomessa oli 62,4 lasta ja yli 65-vuotiasta jokaista sataa työikäistä kohden (SVT 2021). Tilastokeskuksen vuonna 2021 julkaiseman väestöennusteen (SVT 2021) mukaan vuosi 2021 on kuudes perättäinen, kun Suomessa syntyneiden määrä on pienempi kuin kuolleiden. Julkaisun mukaan Suomen syntyvyys ei ole pitkällä aikavälillä tarkasteltuna ikärakenteen näkökulmasta kestävällä tasolla. Jos syntyvyys pysyy matalalla tasolla pitkään, se vaikuttaa ensin syntyvien lasten määrään ja lopulta

synnytysikäisten määrään. Ennusteen mukaan matala syntyvyys alkaisi vaikuttaa työikäisten määrään 2040-luvulta eteenpäin, ja väkiluku kääntyisi laskuun vuonna 2034. Tilastokeskuksen mukaan tämä kehitys tulisi heijastumaan kielteisesti Suomen väestölliseen huoltosuhteeseen. (SVT 2021.)

Myös vapaaehtoisesti lapsettomien ihmisten määrä on kasvanut (STT 2018). Vapaaehtoisesti lapsettomilla kyse on tietoisesta valinnasta, johon kaikilla on oikeus. Väestöliiton Väestöntutkimuslaitoksen johtajan Anna Rotkirchin mukaan vapaaehtoisen lapsettomuuden taustalla on kulttuurinen muutos, josta ei ole syytä olla huolissaan. Rotkirch nostaa esiin huolen ensisynnyttäjien iän nousemisesta, sillä syntyvyyden laskun yhtenä tekijänä on lapsien hankinnan lykkääminen, mikä pienentää perheiden lapsilukua. Lapsia hankitaan entistä vanhemmalla iällä ja esimerkiksi 35-vuotiaana kohdullisten hedelmällisyys laskee radikaalisti. Tämä voi johtaa haluttua lapsilukua pienempään perheeseen, mikä puolestaan laskee kokonaishedelmällisuyslukua. (STT 2018.) Suomalainen nais- ja perheystävällinen yhteiskunta on vaikuttanut myös monin tavoin Suomen syntyvyyden kehitykseen (Rotkirch ym. 2017, 12). Lapset syntyvät usein toivottuina ja rakastettuina, mutta lastensaanti-ikäen nouseminen altistaa myös riskeille, kuten esimerkiksi ei-toivotulle lapsettomuudelle ja raskauden sekä synnytyksen riskeille, sekä lapseen kohdistuville terveysongelmille (Rotkirch ym. 2017).

Tämän tutkielman teoreettinen viitekehys perustuu erityisesti keskeneräisen sukupuolten vallankumouksen teorialle ja kotityön epätasaiselle jakautumiselle. Teoreettisessa viitekehyksessä tarkastellaan myös tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jakoon sekä tyytyväisyyttä parisuhteeseen, sillä niitä käytetään tutkielman analyysissä mittareina. Muutos sukupuolijärjestelmässä on ollut hidasta ja epätasaista, vaikuttaen elämän eri alueisiin epätasaisesti (England 2010, 161). Sukupuolten keskeneneräinen vallankumous on vaikuttanut kodin ja työn piireihin eri tavoin, sillä työmaailmassa naiset ovat nousseet tasavertaisiksi tekijöiksi miesten rinnalle, mutta kotona kotityöt jakautuvat edelleen epäsuhteellisesti naisten harteille (Coltrane 2000, 1208). Naiset saattavat näin ollen valita keskittyä enemmän työhönsä, sillä kodin piirissä koettu epätasa-arvoisuus on suurempaa (McDonald 2000b, 438).

Kotityön ja lastenhoidon jakautumisen vaikutusta syntyvyyteen tai lastentekoaikaisiin on tutkittu Euroopassa ja Suomessa jonkin verran (esim. Suero 2023, Miittinen, Lainiala ja Rotkirch 2015, Nilsson 2010, Cooke 2004), mutta kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden näkökulmasta lastentekoaikaisia ei ole tutkittu aiemmin. Kotityön jaon tyytyväisyyden on kuitenkin huomattu ennustavan paremmin tyytyväisyyttä parisuhteeseen kuin pelkkä kotityön määrän ajallinen tarkastelu (Koster, Portman, van der Lippe ja Kleingeld 2021), joten tässä tutkielmassa tarkastellaan kotityön ja lastenhoidon jaon, sekä parisuhteen, tyytyväisyyksien vaikutusta aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana.

Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella suomalaisten tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa, suomalaisten tyytyväisyyttä parisuhteisiinsa ja näi-

den tekijöiden yhteyttä lastentekoaikaisiin. Teoreettisen viitekehyksen perusteella kotityön jaon tyytyväisyys ja tyytyväisyys parisuhteeseen saattavat olla yhteydessä syntyyteen, eikä tutkimusta ole Suomessa tehty juuri jaon tyytyväisyyden kautta. Kontekstin luomisen vuoksi tuloksissa esitellään myös kotityön ja lastenhoidon jakautumista naisten ja miesten välillä, sillä näin voidaan kuvata suomalaisten kokemuksia kotitöiden jakautumisesta perheissä.

Tutkielman tutkimuskysymyksiksi valittiin:

1. Kuinka tyytyväisiä suomalaiset ovat parisuhteisiinsa sekä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa?
2. Miten sukupuoli on yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa ja kotityön jaossa?
3. Ovatko:
 - tyytyväisyys parisuhteessa ja
 - tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jaossa

yhteydessä suomalaisten haluun hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana?

Tämän tutkielman aineisto on kvantitatiivinen aineisto, eli Suomen vuoden 2022 Gender and Generations -kyselytutkimus, joka kerättiin ensi kertaa Suomessa. GGS-tutkimuksen taustalla on Generations and Gender Programme -hanke (GGP), joka on kansainvälinen tutkimusinfrastruktuuri. Sen tavoitteena on tuottaa tutkijoille ja päätöksentekijöille laadukasta ja ajankohtaista tietoa muun muassa perheistä, parisuhteista ja elämänpoluista. Aineistoa tarkasteltiin määrällisten menetelmien avulla SPSS Statistics -järjestelmässä varianssianalyysien, korrelaatioiden ja lineaaristen regressioanalyysien kautta. Analyysiosioissa esitellään tuloksia tutkimuskysymys kerrallaan ja johtopäätöksissä näitä tuloksia arvioidaan tämän tutkielman teoreettisen viitekehyksen ja aiemman tutkimuksen valossa. Pohdinta-kappaleessa keskitytään pohtimaan, miten lastensaantia voitaisiin tukea niin, että asian kanssa painivat saisivat yhteiskunnalta mahdollisimman hyvät edellytykset lasten hankintaan, ja miten perheen työnjaon muutosta voitaisiin tukea tekemään lasten hankinnasta houkuttelevampaa myös kotityönjaon tasapuolistamisen avulla.

2 AIKAISEMPI TUTKIMUS

Tässä kappaleessa esitellään aiempaa tutkimusta koskien kotityön ja lastenhoidon jakoa ja sen yhteyttä syntyvyyteen. Tässä tutkielmassa ei tarkastella kotityön jakautumisen vaikutusta lastentekoaikeisiin, mutta tutkimusta koetun tyytyväisyyden yhteydestä lastentekoaikeisiin ei ole aiemmin tehty, joten esittelen aiempaa tutkimusta kotityön määrällisen jakautumisen yhteyksistä syntyvyyteen.

Suomessa syntyvyyttä tutkitaan instituutionaalisesti esimerkiksi Väestötutkimuslaitoksen toimesta. Väestökehityksen ja erityisesti syntyvyyden kysymykset ovat Väestötutkimuslaitoksen tutkimuksen ydintä. Perhebarometrit, joita on kerätty yli 20 vuoden ajan, käsittelevät useita perhepoliittisia kysymyksiä ja syntyvyyttä. Syntyvyyttä käsittelevät Perhebarometrit ovat tarkastelleet esimerkiksi suomalaisten ihanteellista lapsilukua ja yhteiskunnallisten kriisien vaikutusta lasten hankintaan (Sorsa ym. 2023), lasten hankkimisen lykkäämistä (Rotkirch ym. 2017), syntyvyyden laskua laajemmin (Miettinen 2015) ja lastenhankintaan liittyviä toiveita ja esteitä (Miettinen ja Rotkirch 2008). Suomeen on perustettu myös uusi kansallinen Väestöliiton koordinoima syntyvyyden tutkimusverkosto Synty, jonka tarkoituksena on tukea syntyvyyteen, hedelmällisyyteen ja lastensaantiin liittyvän tiedon tuottamista ja levittämistä.

Kotitöiden ja lastenhoidon epätasaisen jakautumisen vaikutuksia lastensaantiin on tutkittu jonkin verran sekä Suomessa että muualla maailmassa. Cooke (2004) tutki saksalaisen sosioekonomisen paneelin vuosien 1984, 1990 ja 2000 vastausten avulla sukupuolittuneen työnjaon vaikutuksia toteutuneeseen lapsilukuun. Tässä tutkimuksessa löydettiin, että miesten keskimääräistä suurempi osallistuminen lasten hoitoon yksilapsisissa perheissä lisäsi toisen lapsen syntymän todennäköisyyttä, mutta kotiöihin käytetyllä ajalla ei ollut samanlaisia vaikutuksia toisen lapsen syntymiseen (Cooke 2004, 1). Ruotsissa epätasaisesti jakautuvan kotityön ja syntyvyyden yhteyttä ovat tutkineet muun muassa Nilsson (2010) ja Goldscheider, Bernhardt ja Brandén (2013). Suero (2023) tutki epätasaisen kotityönjaon yhteyttä espanjalaisten naisten aikomukseen hankkia toinen lapsi ja yhteys löytyi epätasaisesti jakautuvan kotityön ja

lastenhankinta-aikkeen välillä, mutta samaa yhteyttä lastenhoidon ja lastentekoaikkeen välillä ei löytynyt. Yhteys kotityön ja lastentekoaikkeen välillä ei myöskään ollut lineaarinen, eli mitä tasaisemmin työ jakautuu, sitä todennäköisemmin nainen haluaisi toisen lapsen, vaan yhteys oli U:n muotoinen, mikä tarkoittaa sitä, että sekä hyvin epätasainen kotityönjako että hyvin tasainen kotityönjako vaikuttavat naisten toisen lapsen hankinta-aikkeisiin negatiivisesti (Suero 2023, 15). Miettinen, Lainiala ja Rotkirch (2015) tutkivat suomalaisen ajankäyttötutkimuksen vuosien 1999–2000 perusteella myös epätasaisesti jakautuvan kotityön vaikutusta toteutuneeseen lapsilukuun, ja tulokset olivat osittain samansuuntaisia kuin Cooken tutkimuksessa: miesten suurempi osallistuminen nosti toisen lapsen hankkimisen todennäköisyyttä hieman. Tutkimuksessa huomattiin myös, että naisten epätasaisesti tekemä kotityö laskee syntyvyyttä ja Pohjoismaissa makrotasolla tarkasteltaessa suurempi sukupuolten tasa-arvo nostaa mahdollisuutta suurempaan syntyvyyteen (Miettinen ym. 2015, 140, 149).

Tässä tutkielmassa ei kuitenkaan tutkita kotityön tai lastenhoidon ajallisen jakautumisen, vaan koetun tyytyväisyyden, yhteyttä lastentekoaikkeisiin. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden yhteyttä lastentekoaikkeisiin ei ole juurikaan aikaisemmin tutkittu

3 TUTKIELMAN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Johdannossa esiteltiin lyhyesti tämän tutkielman tärkeimmät teoreettiset lähtökohdat, eli sukupuolten keskeneräinen vallankumous, sukupuolten välinen tasa-arvo ja kotityön epätasainen jakautuminen. Tutkielman yhteiskunnallista viitekehystä esittelevässä osiossa tarkasteltiin toista demografista muutosta, joka on laajempi historiallinen muutos syntyvyyden laskun taustalla, sekä tarkasteltiin Suomen syntyvyyden muutosta ja vertailtiin Suomen syntyvyyttä muihin Pohjoismaihin. Seuraavat kappaleet pureutuvat tutkielman teoreettisiin lähtökohtiin syvemmin. Tutkielman teoreettinen viitekehys esittelee ensin sukupuolten välisen tasa-arvon ja syntyvyyden yhteyksiä, sitten kotitöiden sukupuolittunutta jakoa ja sen selitysmalleja, ja viimeiseksi tyytyväisyyttä kotityön ja lasten hoidon jakoon ja tyytyväisyyttä parisuhteeseen, ja miten nämä tyytyväisyyden kokemukset ovat aiemman tutkimuksen mukaan yhteydessä syntyvyyteen.

3.1 Sukupuolten välinen tasa-arvo ja syntyvyys

1960-luvulla alkanutta, sukupuolijärjestelmän mullistanutta muutosta kutsutaan usein "vallankumoukseksi". Naisten työllisyys kasvoi huomattavasti, ehkäisymenetelmät tulivat laajasti saataville ja naiset alkoivat kouluttautua jopa miehiä enemmän. (England 2010, 149.) Vaikka naiset ovat tulleet tasavertaisiksi tekijöiksi työelämään miesten rinnalle, ei miesten osallistuminen kotitöihin ole kasvanut samassa suhteessa, eivätkä miehet hakeudu perinteisesti "naisten aloille" samassa suhteessa kuin naiset ovat hakeutuneet perinteisesti "miesten töihin". Tätä epäsopusuhtaista kehitystä kutsutaan keskeneräiseksi sukupuolten väliseksi vallankumoukseksi. Tutkimukset antavat yhdeksi selitykseksi tälle hidastuneelle ja epätasaiselle tasa-arvoistumisen prosessille yksilöiden muuttuneiden ideaalien ja nykypäivän instituutioiden rakenteiden eroavaisuuden. (Pedulla ja Thébaud 2015.) Vuonna 1994 pidetyssä Yhdistyneiden

kansakuntien kansainvälisessä konferenssissa sukupuoli asetettiin keskeisimmäksi kysymykseksi väestön kehityksen keskusteluissa (Yhdistyneet kansakunnat 1995). Sukupuolten välisen tasa-arvon yhteys syntyvyyteen on kuitenkin ristiriitainen, sillä YK:n konferenssin keskeinen teema oli paremman tasa-arvon takaama matalampi syntyvyys vähemmän kehittyneissä maissa, kun taas kehittyneissä maissa korkeampi sukupuolten tasa-arvo on liitetty korkeampaan syntyvyyteen (McDonald 2000b, 427).

Teollistuneissa maissa naisten koulutustaso ja työllistyminen on pienentänyt sukupuolten välistä, kotitöihin käytetyn ajan kuilua ja nämä muutokset naisten asemassa ovat esimerkiksi hidastaneet lapsen hankintaa (Miettinen ym. 2010, 141). Pohjoismaissa, joissa naisten osallistuminen työelämään on ollut suurta jo 1970-luvulta lähtien, syntyvyys laskee hitaammin kuin Keski- ja Etelä-Euroopassa (Nilsson 2010, 2). Näitä eroja syntyvyydessä Pohjoismaiden ja muiden Euroopan maiden välillä selitettiin usein pohjoismaisen hyvinvointivaltion tarjoamalla tuilla, kuten pitkällä vanhempainvapaalla ja laajalla sosiaaliturvajärjestelmällä (Nilsson 2010, 2). Syntyvyyden trendi Pohjoismaissa on kuitenkin viime vuosina ollut voimakkaasti laskusuuntaisen. Nilssonin artikkeli on julkaistu vuonna 2010, jolloin keskimääräinen lapsiluku Ruotsissa oli noin kaksi (Statistics Sweden 2011). Vuonna 2020 keskimääräinen lapsiluku Ruotsissa oli 1,7 (The World Bank). 2010-luvulla alkanutta syntyvyyden voimakasta laskua Pohjoismaissa ei voida selittää enää esimerkiksi perhepolitiikalla, joten uusia selityksiä syntyvyyden laskulle on syytä etsiä. Ennen syntyvyyden mallimainana tunnettujen Pohjoismaiden tilanne vaatii uudenlaista tutkimusta syntyvyyden laskun syihin, ja tutkimusta on tehty etenkin valtion roolista naisten työssäkäynnin ja perheen vastuiden yhteensovittamisessa (Goldscheider, Bernhardt ja Brandén 2013, 1098). Muutama tutkimus on myös osoittanut, että myös kodin piirissä toteutuva sukupuolten tasa-arvo on syntyvyyteen vaikuttava tekijä (Goldscheider ym. 2013, 1098). Korkeampi sukupuolten välinen tasa-arvo on usein liitetty madaltuvaan syntyvyyteen, mutta tutkimuksissa (ks. esim. Kaufman 2000; Torr ja Short 2004) on löydetty myös yhteyksiä sukupuolten tasa-arvon ja korkeamman syntyvyyden välillä.

Sukupuolten tasa-arvon ja syntyvyyden suhdetta on tarkasteltu usein dikotomisten mallien kautta: korkeampi koulutus johtaa matalampaan syntyvyyteen, pienempi lapsikuolleisuus johtaa matalampaan syntyvyyteen, lasten hankinnan korkeammat kustannukset johtavat matalampaan syntyvyyteen. Näitä yksisuuntaisia malleja on kuitenkin kritisoitu niiden olettamasta, yksinkertaisesta ja yksisuuntaisesta sosiaalisesta muutoksesta, joka ei ota huomioon kulttuurista ja institutionaalista kontekstia. (McDonald 2000b, 429.) McDonaldin mukaan on mahdotonta teoretisoida syntyvyydestä tarkastelematta perheitä, ja perheiden sisäisiä valta-asemien muutoksia, sillä perheet ovat keskeisin lasten hankinnan yksikkö. Perheiden sisäinen järjestäytyminen, ja etenkin naisen asema perheessä, vaihtelee merkittävästi eri yhteiskuntien välillä, joten tutkimuksessa käytettävien mittareiden on myös muututtava eri yhteiskuntia tarkasteltaessa. (McDonald 2000b, 432.)

McDonaldin (2000b, 427) mukaan korkeampi sukupuolten tasa-arvo sosiaalisissa instituutioissa ehkäisee erittäin matalaa syntyvyyttä kehittyneissä valtioissa. McDonald (2000b, 437) erittelee individualistisesti suuntautuneet instituutiot, kuten työelämän, ja perheen instituution. Nykypäivän kehittyneissä valtioissa naiset ovat melko tasa-arvoisia toimijoita individualistisesti suuntautuneissa instituutioissa, kuten työelämässä, mutta tasa-arvo perheen instituutiossa ei toteudu. McDonaldin (2000b, 438) mukaan tämä johtaa siihen, että hedelmällisyys laskee, sillä naiset kokevat olevansa tasa-arvoisemmassa asemassa työssään kuin perheessään vaimon tai äidin roolissa.

Karen Masonin (2001, 160) mukaan perhejärjestelmä on uskomusten ja normien, sekä yleisten käytäntöjen kokoelma, joka määrittää, kuka perheeseen kuuluu ja mitä oikeuksia ja velvollisuuksia perheenjäsenillä on. Sukupuolijärjestelmä puolestaan on uskomusten ja normien kokoelma, joka määrittää miehuuden ja naiseuden roolit, velvollisuudet ja oikeudet. Perhejärjestelmät rakentuvat sukupuolijärjestelmän ympärille ja molemmat järjestelmät ovat toisiinsa kietoutuneita. (Mason 2001, 161.) Tasa-arvoisempi työnjako perhejärjestelmässä voisi Masonin mukaan johtaa McDonaldin argumenttien mukaisesti väestön uusiutumiseen tarvittavaan syntyvyyden tasoon (Mason 2001, 171). Tämä tutkielma tarkastelee työnjakoa perheessä etenkin koetun tyytyväisyyden kautta, sillä epätasaiseen työnjakoon voi myös olla tyytyväinen ja koettu tyytyväisyys työnjakoon ennustaa tyytyväisyyttä parisuhteeseen paremmin kuin pelkkä työn ajallinen tarkastelu (Koster ym. 2021, 2), ja näitä tyytyväisyyden kokemuksia käytetään myös tässä tutkielmassa tarkasteltaessa aikomusta hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana.

3.2 Kotitöiden sukupuolittunut jako

Naisen rooli ”kodin hengettärenä” syntyi teollistumisen myötä, kun miehet siirtyivät työvoimaan, palkallisen ja palkattoman työn ero tuli merkittävämmäksi ja naiset tulivat riippuvaisimmaksi miestensä tarjoamasta toimeentulosta (Shelton ja John 1996, 303). Kodin ylläpidon standardit ja naisten ja miesten kotityönjako ovat teollistumisen, teknologisten innovaatioiden ja massatuotannon seurausta. Teknologiset innovaatiot, jotka tekivät kotitöistä helpompia, määräsivät kodinhoidon odotusten standardit, eli miltä kotona tulee näyttää ja mitä kotitöitä kodin ylläpitämiseksi tulee tehdä. Vaikka uudet kodinhoidon välineet, kuten pölynimuri, vapauttivat naisten aikaa esimerkiksi työntekoon, uudet teknologiat nostivat myös kodinhoidon standardeja ja loivat uusia kodinhoidon tarpeita. (Shelton ja John 1996, 302.) Nykypäivänä naisten ja miesten ajankäyttö on muuttunut samankaltaisemmaksi: miehet tekevät vähemmän palkkatyötä ja enemmän kotityötä kuin ennen ja naiset päinvastoin. Jako naisten ja miesten kotitöihin on myös vähentynyt. Tutkimusten mukaan on kuitenkin selvää, että naiset

tekevät edelleen suurimman osan kotitöistä ja lastenhoidosta, vaikka kehittyneissä maissa naiset ovat astuneet tasa-arvoisiksi tekijöiksi työelämään (Poortman ja Van der Lippe 2009, 526).

Kotityöt ja niiden jako ovat olleet sosiologisen tutkimuksen tärkeitä kiinnostuksenkohteita 1960–70-luvuilta alkaen, kun naisten työssäkäynti yleistyi, feministiset liikkeet aktivoituivat ja perherakenteet muuttuivat. Kotityönjako alettiin ymmärtää perheen sisäisenä päätöksenä tai neuvotteluna, jopa konfliktina, johon vaikuttavat yhteiskunnan instituutiot ja normit. (Miettinen 2008, 22.) Kotityö voidaan määrittellä monella tapaa ja sen määrittely riippuu kunkin tutkimuksen mittareista. Erot käsitteen määrittelyssä riippuvat usein siitä, lasketaanko kussakin tutkimuksessa lastenhoito mukaan kotityön käsitteeseen. Kotityöllä tarkoitetaan kuitenkin useimmin työtä, joka liittyy perheen ja kodin ylläpitoon. (Shelton ja John 1996, 300.) Tilastokeskuksen (SVT 2009) mukaan ”kotityö kattaa kotitaloustyön lisäksi kodin huoltotyöt, lastenhoidon, ostokset ja naapuriavun. Vapaa-aikaa on ajankäyttötutkimuksessa se osa vuorokaudesta, joka jää jäljelle, kun nukkumiseen, ruokailuun, ansio- ja kotityöhön sekä opiskeluun käytetty aika on vähennetty.”

Kotityötä ja sen jakautumista tutkitaan usein ajankäyttötutkimuksilla, joissa tietoa yksilöiden ajankäytöstä kerätään päiväkirjamenetelmällä (Miettinen 2008, 20). Vuonna 2021 valmistuneen suomalaisen ajankäyttötutkimuksen (Tilastokeskus 2021) mukaan naiset käyttävät keskimäärin 3 tuntia 15 minuuttia kotitöihin päivässä, miehet puolestaan 37 minuuttia naisia vähemmän. Naiset käyttävät edelleen kotitöihin enemmän aikaa kuin miehet, vaikka naisten kotitöihin käyttämä aika on kokonaisuudessaan vähentynyt. Miehet käyttävät tutkimuksen mukaan enemmän aikaa lastenhoitoon kuin koskaan aiemmin. (Tilastokeskus 2021.) Tasa-arvobarometrin analyysien (Teräsaho ja Närvi 2019, 102) mukaan vain pienessä osassa suomalaisista kotitalouksista puoliset näkevät olevansa erilaisista kotitaloustöistä yhtäläisessä vastuussa, ja miesten mukaan vastuu jakautuu tasaisemmin kuin naisten mukaan. Lastenhoitoon liittyvien tehtävien vastuun arvioitiin jakautuvan tasaisemmin kuin kotitöiden vastuun jakautumiset, mutta myös lastenhoidossa arviot miesten ja naisten välillä olivat erilaisia (Teräsaho ja Närvi 2019, 103–104). Gersonin (2010) mukaan naimattomat yhdysvaltalaisnuoret pitävät kotitöiden ja palkkatöiden tasapuolista jakoa ihanteellisena parisuhteessa, mutta kokevat työelämän rakenteiden ja työpaikan kulttuuristen normien vaikeuttavan tasa-arvoista työnjakoa parin kesken. Suomessa naisten osallistuminen palkkatöihin on Euroopankin tasolla korkeaa, mutta työnjako kotona on huomattavasti perinteisemmin jaettu miesten ja naisten välillä, kuin ansiotyön määrästä voitaisiin olettaa (Miettinen 2008, 16).

3.3 Erilaisia selitysmalleja kotityön sukupuolittuneelle jakautumiselle

Kotityön epätasaista jakoa on perinteisesti tarkasteltu kolmen karkean teoreettisen ryhmän, eli käytettävissä olevan ajan teorioiden, resurssiteorioiden, ja sosialisatio-sukupuolirooliteorioiden, kautta (Miettinen 2008, 23). Tämän tutkielman teoreettinen viitekehys perustuu keskeneräiseen sukupuolten vallankumoukseen ja sukupuolten tasa-arvon kysymyksiin, joten erityisesti sosialisatio- ja sukupuolirooliteoriat ovat tälle tutkimukselle tärkeitä. Tässä kappaleessa esitellään lyhyesti myös kaksi muuta selitysmallia työn sukupuolittuneelle jakautumiselle, jotta tutkimuksen teoreettinen konteksti on selkeämpi ja selitysmallien väliset suhteet voidaan esitellä, sillä kaikki selitysmallit ovat kuitenkin yhteydessä toisiinsa.

3.3.1 Resurssiteoriat

Resurssiteoriat olettavat, että puolisoiden resurssit, ensi sijassa tulot, vaikuttavat vallan jakautumiseen perheen sisällä (Oinas 2012, 25). Tällaisiksi resurssiksi voidaan joskus laskea myös koulutus ja ammatillinen asema. Resurssiteorioiden mukaan perheenjäsenet toimivat perheessä omien intressiensä mukaisesti ja pyrkivät omien resurssiensa avulla vähentämään kotitöihin käyttämäänsä aikaa, sillä kotityö nähdään negatiivisena ja siihen halutaan käyttää mahdollisimman vähän aikaa. Lähtökohtaisesti puolisoiden työnjaon taustalla olevat suhteet nähdään luonnostaan taloudellisina, joissa kotitöitä tehdään taloudellisen tuen vuoksi (Oinas 2010, 25). Puoliso, jolla on enemmän resursseja, kuten rahaa tai statusta, voi valta-asemansa avulla neuvotella itselleen pienemmän osan kotitöistä, pyrkien optimoimaan työnjaon puolisoiden välillä (Miettinen 2008, 23). Resurssiteorioiden mukaan niillä pareilla, joilla on tasavertaisemmin valtaresursseja, kuten rahaa, kotitöiden tulisi jakautua tasaisemmin, kuin pareilla, joilla valtaresursseissa on suurta eroa (Oinas 2010, 25). Sosiaalisen vaihdon, tai resurssien vaihdon, teoria laajentaa resurssiteoriaa ottamalla huomioon myös vaihtoehtoiskustannukset, eli nykyisen liiton tarjoamia etuja vertaillaan vaihtoehtoisten ratkaisujen tuottamiin etuihin (Miettinen 2008, 24). Puolisot antavat omat työpanoksensa perustuen näihin saatuihin etuuksiin, joihin lasketaan sosiaalisen vaihdon teoriassa myös puolisoiden välinen kiintymys ja arvostus sekä yhteiskunnan tukijärjestelmän merkitys vaihtoehtoiskustannusten alentamisessa.

Puolisoiden välisiä valta-asemia ei tasaa siis ainoastaan ansiotulojen samankaltaisuus, vaan myös esimerkiksi koulutustaso. Korkeammin koulutetuilla olisi resurssiteorioiden ja sosiaalisen vaihdon teorioiden mukaan parempi asema perheen sisäisissä neuvotteluissa, ja tutkimukset ovatkin osoittaneet, että korkeasti koulutetut naiset osallistuvat kotitöihin vähemmän kuin matalammin koulutetut. Naisen korkeampi koulutus ei kuitenkaan ole nostanut miehen osallistumista kotitöihin, joten

nämä havainnot eivät ole resurssiteorian mallin olettamusten mukaisia. (Miettinen 2008, 25.)

3.3.2 Käytettävissä olevan ajan teoriat

Käytettävissä olevan ajan teorioiden keskeinen olettaus on, että puoliset ovat arvioineet kotityön jaossaan rationaalisesti, kummalla puolisoista on enemmän aikaa tehdä kotitöitä, ja jakavat kotityöt käytettävissä olevan ajan perusteella (Oinas 2010, 26). Nämä teoriat perustuvat Gary Beckerin (1993) uuteen kodin taloustieteeseen, jossa kotitalous nähdään sekä kulutus- että tuotantoyksikkönä. Toisin kuin resurssi-teoriat, jotka olettavat yksilön pyrkivän neuvottelemaan itselleen suotuisimman tilanteen omien resurssiensa pohjalta, Beckerin (1993) mukaan puoliset pyrkivät yhdessä maksimoimaan yhteisen hyvänsä jakamalla ajan kotityön ja työmarkkinoiden välillä rationaalisesti. Työmarkkinoilla paremmassa asemassa oleva puoliso, Beckerin mukaan usein mies, tekee enemmän ansiotyötä suuremman ansaintapotentiaalinsa vuoksi, jolloin naisella on enemmän aikaa kotityöhön verrattuna mieheen. Vuosien saatossa puolisoille kertyy erilaista inhimillistä pääomaa, jolloin usein miehelle kertyy ansiotyössään työmarkkinoille relevanttia pääomaa ja naiselle ei. Tämä pääoma kumuloituu, ja lasten hankinnan aikaan miehelle on kertynyt jo naista enemmän työmarkkinoilla arvostettua pääomaa, jolloin nainen jää usein lapsen kanssa kotiin, jotta pari voi maksimoida yhteisen hyvänsä. (Oinas 2010, 27.) Käytettävissä olevan ajan teoriat ja uusi kodin taloustiede ovat sukupuolineutraaleja, eivätkä oleta miehillä tai naisilla olevan lähtökohtaisesti enemmän inhimillistä pääomaa (Oinas 2010, 28).

3.3.3 Sosialisatio- ja sukupuolirooliteoriat

Sosialisatio- ja sukupuolirooliteoriat selittävät kotityön epätasaista jakautumista kulttuuriin sidonnaisilla sukupuolirooleilla, joihin yksilöt ovat sosiaalistuneet, usein sitä tiedostamatta (Miettinen 2008, 29). Sukupuoli vaikuttaa kotityönjakoon siis suoraan sukupuoliin liitettyjen odotusten kautta (Oinas 2010, 28). Nämä roolit ja kotityön jaon mallit opitaan usein jo lapsuudenkodissa ja kodin esimerkkien myötä lapselle syntyy sukupuolittunut persoonallisuus ja käsitys siitä, miten työn kuuluu jakautua kotona.

Sukupuolirooliteoria esittää, että yksilöt pyrkivät jakamaan työn perheissä omien sukupuolirooliasenteidensa mukaisesti. Sukupuolirooliasenteet tarkoittavat sisäistettyjä malleja siitä, mitkä työt sopivat miehille ja mitkä naisille. Perinteiset sukupuolirooliasenteet korostavat miehen roolia perheen elättäjänä, jolloin naisen paikka on kotona ja kodin töiden piirissä, kun taas tasa-arvoisten sukupuolirooliasenteiden mukaan miesten ja naisten tulee jakaa sekä ansiotyö että kotityöt mahdollisimman tasaisesti keskenään. Nuoremmat sukupolvet näkevät tasa-arvoisen työnjaon perheessä usein ihanteellisempänä, kun taas vanhempien sukupolvien perheissä korostuvat tra-

ditionaalisemmat ihanteet työnjaossa. (Oinas 2010, 28.) Pitkittäistutkimuksissa on löydetty, että lapsuudessaan tasaiseen työnjakoon sosiaalistuneet sukupolvet jakavat kotityötä tasaisemmin myös myöhemmin elämässään (Miettinen 2008, 30). Käytettävissä olevan ajan teorian mukaan kotityötä tekee yhteisen hyvän maksimoimiseksi puolisoista se, jolla jää ansiotyön jälkeen enemmän aikaa, mutta työnjako ei välttämättä muutu tasa-arvoisemmaksi edes silloin, kun naisen asema työmarkkinoilla paranee suhteessa mieheen (Teräsaho ja Närvi 2019, 105). Sukupuolittuneet, perinteiset toimintamallit ohjaavat käytöstä siis sen perusteella, mikä on naisille ja miehille tavallista, odotettavaa ja hyväksyttävä tapa toimia.

3.3.4 Selitysmallien keskinäiset suhteet

Näiden kolmen karkean teoreettisen ryhmän, eli resurssiteorioiden, käytettävissä olevan ajan teorioiden ja sosialisatio- ja sukupuolirooliteorioiden suhde on hierarkkinen. Sukupuoliroolit ja niihin liittyvät odotukset, normit ja asenteet toimivat yhteiskunnan tasolla, vaikuttaen normatiivisesti yksilöihin. Yhteiskunnissa, joissa perinteisen asenteet ovat yleisempiä, normatiiviset odotukset rajoittavat enemmän puolisoitten mahdollisuuksia maksimoida omaa tai kotitalouden hyvää kuin tasa-arvoa ihannoivissa yhteiskunnissa. (Oinas 2010, 31.) Vaikka eri selitysmallien välillä voidaan olettaa kausaalisuhteita, tutkimuksissa on kuitenkin löydetty eri suuntaisia tuloksia. Hardestyn ja Bokemeierin tutkimus (1989) osoitti, että resurssit ja käytettävä aika vaikuttivat asenteisiin, kun taas pitkittäistutkimuksissa on löydetty varhaisuoruuden asenteiden vaikuttavan tasa-arvoisuuden kotityönjaossa epätasaisesti käytettävän ajan ja resurssien kautta (Cunningham 2008).

3.4 Tyytyväisyys kotityön jakautumiseen ja parisuhteeseen

Tässä tutkielmassa tarkastellaan yksilöiden tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jakoon perheessä, tyytyväisyyttä parisuhteeseen ja näiden yhteyttä lastentekoaikaisiin. Käytän tutkielmassa sekä koetun reilun (fairness) ja tyytyväisyyden käsitteitä lomittain, sillä koettu reiluus kotityön jaossa vaikuttaa positiivisesti koettuun tyytyväisyyteen kotityönjaossa, ja tutkielman aineistossa tarkastellaan juuri koettua tyytyväisyyttä.

Kotitöiden jakoa on syytä tarkastella myös tyytyväisyyden näkökulmasta, eikä ainoastaan tehtyjen kotityötuntien määrän kautta. Aiempi tutkimus kotityön ja syntyvyyden kontekstissa tarkastelee usein epätasaisesti jakautuneen kotityön vaikutuksia lastentekoaikaisiin tai toteutuneeseen lapsilukuun, mutta tässä tutkielmassa keskitytään työn määrän sijaan tarkastelemaan arvioita tyytyväisyydestä kotityön ja lastenhoidon jakoon. Kotitöiden epätasainen jako voi kuitenkin näyttäytyä yksilölle reiluna, mikä saattaa selittää, miksi naiset tekevät edelleen enemmän kotitöitä kuin miehet

(Koster ym. 2021, 1). Kosterin ym. (2021) tutkimus osoittaa, että epätasainen kotityön jakautuminen nähdään usein reiluna ja sitä arvioidaan suhteessa yksilön tekemään muuhun työhön. On siis tärkeää tutkia kotitöiden epätasaisen jakautumisen lisäksi yksilöiden kokemuksia työnjaon reiluudesta, sillä se voi selittää yksilön hyvinvointia ja tyytyväisyyttä parisuhteeseen paremmin kuin pelkkä kotityön jaon ajallinen tarkastelu (Koster ym. 2021, 2). Ensimmäiseksi tässä kappaleessa tarkastellaan parisuhteen tyytyväisyyden yhteyttä syntyvyyteen. Koska tutkimuksissa tarkastellaan kotitöiden ja lastenhoidon jakautumista yleensä erikseen ja tämän tutkielman aineistossa tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jakoon on kysytty erikseen, tarkastelen ensin tyytyväisyyttä kotityön jakautumiseen ja sitten lastenhoidon jakautumiseen.

3.4.1 Parisuhteen tyytyväisyyden yhteys syntyvyyteen

Lähes jokainen ihminen tekee elämänsä aikana lukemattomia tunteja kotitöitä. Kotitöihin liitetään usein kielteisiä asioita, kuten yksitoikkoisuutta, kiirettä ja toistuvuutta. Kotityöt voivat herättää myös ylpeyttä sekä tyytyväisyyttä, jos kotityöt on hoidettu hyvin (DeVault 1991). Kotityöt ja niiden jako ovat perheissä yleinen ristiriitojen aiheuttaja. Koetun reiluuden puute kotitöiden jaossa voi laskea naisten tyytyväisyyttä perhe-elämäänsä (Knudsen ja Wæerness 2008), mikä puolestaan lisää parisuhteen tai avioliiton päättymisen riskiä (Frisco ja Williams 2003).

Hun ja Yucelin (2017, 8) tutkimus osoittaa, että naiset, jotka kokevat kotitöiden jakautuvan parisuhteessaan reilusti, olivat tyytyväisempiä perhe-elämäänsä. Hidastuneella ja keskeneräisellä sukupuolten vallankumouksella kodin piirissä saattaa olla siis keskeisesti vaikutusta naisten tyytyväisyyteen (Hu ja Yucel 2017, 10). Tutkimukset (esim. Myers 1997, Lehrer; Grossbard-Shechtman ja Leisure 1996) ovat myös osoittaneet, että avioliittoonsa tyytyväiset parit hankkivat todennäköisemmin lapsia kuin avioliittonsa tyytymättömät parit. Tämän vuoksi tyytyväisyyttä kotitöiden jakautumiseen tulee tutkia syntyvyyden kontekstissa, sillä tyytymättömyys kotitöiden jakoon johtaa tutkimusten mukaan tyytymättömyyteen parisuhteessa, joka puolestaan voi olla yhteydessä lastenhankintaan. Goldscheider, Bernhardt ja Brandén (2013) tutkivat tasa-arvoisen kotityönjaon vaikutusta syntyvyyteen Ruotsissa. Ruotsi, kuten Suomikin, on pohjoismainen hyvinvointivaltio, jossa sukupuolten tasa-arvo on korkeaa ja yhteiskunnan tuki perheille on suurta. Tutkimuksessa selvisi, että yksilön kotityönjaon ihanteiden ja toteutuneen kotitöiden jakautumisen välinen epäsopuuttaisuus hidastaa toisen lapsen hankintaa. Naiset, joiden ihanteena on tasa-arvoinen työnjako perheessä, mutta jotka päätyivät kuitenkin tekemään omassa perheessään enemmän kotitöitä, lykkäsivät toisen lapsen hankintaa ja saattoivat olla kokonaan hankkimatta toista lasta. (Goldscheider ym. 2013, 1113.)

3.4.2 Tyytyväisyys kotityön jakautumiseen

Useat tutkimukset ovat osoittaneet (ks. Attila ym. 2018; Lammi-Taskula ja Salmi 2014) naisten olevan miehiä tyytymättömämpiä kotitöiden ja lastenhoidon jakautumiseen, mutta Teräsahon ja Närvin Tasa-arvobarometrin analyysin (2019) mukaan vain noin joka kymmenes nainen kokee usein kotitöiden vastuun jakautuvan liikaa itselleen. Tasa-arvobarometrissä ei tutkittu suoraan tyytyväisyyttä kotityön jakoon, mutta kokemus liiasta vastuusta kielii myös tyytymättömyydestä. Kokonaisvastuu kotitöistä päivittäisellä tai viikoittaisella tasolla on kuitenkin edelleen useammin naisilla, ja naiset (43 %) kokivat miehiä (59 %) harvemmin kotityön vastuun jakautuvan melko taiseesti (Teräsaho ja Närvi 2019, 107). Naisista yli puolet koki olevansa liiaksi vastuussa kotitöistä, kun miehistä näin koki vain yksi viidestä. Viidennes naisista koki kuitenkin ainakin silloin tällöin liikaa vastuuta kotitöistä myös silloin, kun vastuunjako oli tasaista. Liiallisen vastuun kokemuksia lisää ansiotyöhön käytetty aika.

Tasa-arvobarometrissä tutkittiin myös vastuunjaon aiheuttamia erimielisyyksiä puolisoitten välillä. Erimielisyyksiä selittää etenkin puolisoitten pääasiallinen toiminta, kuten työssäkäynti, ja eniten erimielisyyksiä oli niillä pareilla, joilla nainen on päävastuussa kotitöistä ja joko molemmat kumppanit tai vain nainen kävi ansiotyössä (Teräsaho ja Närvi 2019, 126). Tasainen kotityönjako kumppanien välillä oli Tasa-arvobarometrissä yhteydessä myös hyväksi koettuun parisuhteeseen ja naiset, joilla on kotitöiden kokonaisvastuu, kuvasivat suhdettaan kumppaniinsa erittäin hyväksi jonkin verran harvemmin (Teräsaho ja Närvi 2019, 128–129).

3.4.3 Tyytyväisyys lastenhoidon jakautumiseen

Naisten osallistuminen ansiotyöhön on lisääntynyt merkittävästi viime vuosikymmeninä, mutta silti naiset tekevät lastenhoidollisia tehtäviä enemmän kuin miehet. Tämä ”tuplavuoro” saattaa aiheuttaa monille naisille paljon raskautta, joka vaikuttaa negatiivisesti naisten kodin ja työn yhdistämiseen, tyytyväisyyteen parisuhteessa ja jopa mielenterveyteen. (Arpino ja Luppi 2020, 550.)

Lastenhoito on kuitenkin 2020-luvun Suomessa aiempaa tasa-arvoisempaa ja isät tekevät enemmän lastenhoidollisia tehtäviä kuin isät 20–40 vuotta sitten. Erityisesti koronapandemian aikana etätöissä olleet isät ovat saattaneet lisätä lastenhoidon määräänsä etätöiden ohella, mutta koko väestön tasolla tarkasteltaessa naisilla on edelleen päävastuu lastenhoidosta, ja naiset käyttävät perhevapaita miehiä enemmän. (Tilastokeskus 2022.) Perhevapaiden tasa-arvoisempaan jakautumiseen pyritään vaikuttamaan muun muassa vuoden 2022 perhevapaauudistuksella, jossa vanhempainrahat on mahdollista jakaa vanhempien kesken tasan, minkä toivotaan esimerkiksi lisäävän miesten osallistumista lastenhoitoon ja vähentävän naisten pitkien vanhempainvapaiden negatiivisia vaikutuksia heidän työllistymiseensä.

Vuoden 2017 suomalaisessa Tasa-arvobarometrissä tarkasteltiin muun muassa alle 7-vuotiaiden lasten vanhempia ja puolet naisista ilmoitti olevansa päävastuussa lastenhoidossa, kun taas miehistä päävastuussa koki olevansa vain 2 prosenttia. Naiset kertoivat olevansa useimmiten vastuussa yhteydenpidosta kouluun tai päiväkotiin, kotiin jäämisestä sairaan lapsen kanssa, kotitehtävissä auttamisesta ja lastenhoidosta, kun taas miehet kertoivat olevansa useimmiten vastuussa lasten kuljettamisesta harrastuksiin (Tasa-arvobarometri 2017, 102).

4 TUTKIELMAN AINEISTO JA MENETELMÄT

4.1 Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman tavoitteena on tutkia, miten tyytyväisiä suomalaiset ovat parisuhteisiinsa sekä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa, ja miten tyytyväisyyskokemukset näissä kolmessa eri kategoriassa ovat yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana. Tässä tutkielmassa halutaan myös aluksi selvittää, miten kotityöt ja lastenhoidon tehtävät tosiasiallisesti jakautuvat naisten ja miesten välillä, sillä se antaa kontekstia tutkimuskysymyksille.

Tässä tutkielmassa pyritään aineiston analyysin avulla vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Kuinka tyytyväisiä suomalaiset ovat parisuhteisiinsa sekä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa? (Kappale 6.2)
2. Miten sukupuoli on yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa ja kotityönjaossa? (Kappale 6.3)
3. Ovatko:
 - tyytyväisyys parisuhteessa ja
 - tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jaossayhteydessä suomalaisten haluun hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana? (Kappaleet 6.4 ja 6.5)

4.2 Tutkielman aineisto

Tämän tutkielman aineisto on Suomen Generations and Gender Survey:n (GGS:n) vuoden 2020 kyselytutkimus. Tämä on Suomessa ensimmäistä kertaa toteutettu GGS-kysely, mutta monissa muissa maissa tutkimusta on toteutettu jo vuodesta 2004 alkaen. Gender and Generations -kyselytutkimus on pitkittäistutkimus, joka toistetaan muutaman vuoden välein samoille vastaajille. Kyselytutkimuksen taustalla oleva Generations and Gender Programme -hanke (GGP) on kansainvälinen tutkimusinfrastruktuuri, jonka tavoitteena on tuottaa tutkijoille ja päätöksentekijöille laadukasta ja ajankohtaista tietoa muun muassa perheistä, parisuhteista ja elämänpoluista. GGP:tä koordinoi hollantilainen Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute ja tutkimusta on toteutettu jo 20 eri maassa. (GGP 2022.) Suomessa tutkimuksen toimeksiantaja on Väestöliitto ja sen on toteuttanut Taloustutkimus Oy. Rahoittajana toimivat Suomen kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden.

Gender and Generations Survey:n Suomen kyselyn otos oli 19 600 18–54-vuotiaasta suomalaista ja lopulta tutkimukseen osallistui 3620 henkilöä, eli $N=3620$. Osallistumisinnokkuus oli alhaista, ja kaikki tutkimukseen osallistuvat eivät vastanneet kyselyn loppuun asti. Aineiston edustavuuden parantamiseksi myös keskeneräiset vastaukset otettiin aineistoon mukaan. Aineistossa ovat tarkoituksella ylliedustettuna ruotsinkieliset, sekä nuoret, hedelmällisessä iässä olevat ihmiset, eli 18–45-vuotiaat. Ruotsinkieliset ovat ylliedustettuina, sillä erot perheellistymisessä suomen- ja ruotsinkielisten välillä on tulevaisuuden tutkimuksen tärkeä tutkimuskohde. Nuoret, hedelmällisessä iässä olevat ovat myös ylliedustettuina, sillä tutkimus koskee erityisesti lasten saantia ja siihen liittyviä kysymyksiä. (Sorsa ym. 2023, 27–28.)

Kyselyyn vastanneissa on 1968 naista, 1392 miestä, ja 38 ihmistä, jotka ilmoittivat sukupuolekseen ”muu”. Tämän tutkielman kannalta keskeisiä vastaajia ovat yhdessä asuvat heteropariskunnat ja yhdessä asuvat heteropariskunnat, joilla on lapsia, sillä tutkimus keskittyy naisten ja miesten väliseen kotityön ja lastenhoidon jakoon sekä jaossa koettuun tyytyväisyyteen ja parisuhteen tyytyväisyyteen. Lastentekoaikeita tutkivissa analyysissä on jätetty huomiotta vastaajat, jotka eivät ole enää lastenhankintaiässä. Ikähaarukaksi valikoitui 18–45-vuotiaat, eli tässä tutkimuksessa huomiotta jätettiin vastaajat, jotka ovat kyselytutkimuksen toteuttamisen aikana vuosina 2021 ja 2022 yli 45-vuotiaita, eli ennen vuotta 1977 syntyneet. Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella ihmisten tyytyväisyyttä parisuhteeseensa sekä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa, ja miten nämä asiat vaikuttavat aikomukseen hankkia lapsia, joten on perusteltua sulkea tarkastelun ulkopuolelle lastenhankintaiän ylittäneet vastaajat.

4.3 Tutkielman menetelmät

Tässä tutkielmassa käytetään kvantitatiivisia eli määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Määrällisellä tutkimusasetelmalla voidaan vastata kysymyksiin "mikä", "missä", "kuinka usein" ja "kuinka paljon" (Holopainen ja Pulkkinen 2012, 21). Määrällisessä tutkimuksessa tarkastellaan aineistoa ensin kuvailevalla tasolla, sitten yhteyksiä etsivällä, kausaalisella tutkimuksella ja viimeisenä erojen syitä selittävällä tasolla.

Tässä tutkielmassa pyritään löytämään lastenhankinta-aikeisiin yhteydessä olevia tekijöitä ja selvittämään, mitkä tekijät ovat yhteydessä lastenhankinta-aikeisiin ja mitkä tekijät eivät ehkä ole yhteydessä aikeisiin ollenkaan. Tutkielmassa halutaan myös tarkastella kotityön ja lastenhoidon jakoa, tyytyväisyyttä niiden jakautumiseen sekä tyytyväisyyttä parisuhteeseen. Tarkasteluun valikoituneet muuttujat perustuvat tässä tutkielmassa teoreettisen viitekehyksen tarjoamaan tietoon syntyvyyteen yhteydessä olevista tekijöistä, kuten tyytyväisyydestä parisuhteeseen, kotityönjakoon ja lastenhoidon jakautumiseen. Kvantitatiivisen aineiston tilastolliset testit on tehty IBM SPSS Statistics -ohjelmalla.

Tässä tutkielmassa käytetään useita tilastollisia menetelmiä, joista keskeisin aineiston analyysimenetelmä on lineaarinen regressioanalyysi. Regressioanalyysissä muodostetaan malli, jossa muuttujat ovat suoraviivaisesti yhteydessä toisiinsa ja vastaukseksi saadaan "mitä-sitä"-tyyppisiä vastauksia, eli yhden muuttujan arvo vaikuttaa suoraviivaisesti toisen muuttujan arvoon joko positiivisesti tai negatiivisesti (Jokivuori ja Hietala 2015, 36). Lineaarinen regressioanalyysi voidaan jakaa eksploratiiviseen, eli yhteyksiä etsivään käyttötapaan, ja konfirmatoriseen, eli aiempaan tutkimukseen perustuvien muuttujien yhteyksiä tarkastelemaan käyttötapaan (Jokivuori ja Hietala 2015, 39). Tässä tutkielmassa käytetään konfirmatorista lineaarista regressioanalyysia, sillä tarkasteltavat muuttujat ovat valikoituneet teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Aineiston analyysissä käytetään myös kaksisuuntaista varianssianalyysia, jossa selittäviä muuttujia on kaksi. Kaksisuuntaisella varianssianalyysillä voidaan selvittää kahden selittävän muuttujan päävaikutusta riippuvaan muuttujaan sekä näiden kahden selittävän muuttujan interaktioefektiä eli yhteisvaikutusefektiä. (Jokivuori ja Hietala 2015, 107.)

5 TULOKSET

5.1 Kuka tekee ja mitä?

Tämän tutkielman aineiston eli Suomen vuoden 2022 GGS-kyselytutkimuksen osassa 4 kysyttiin vastaajan kotitaloudesta ja sen asukkaista. Tehdyn kotityön määrää kysyttiin kuudessa kysymyksessä, jotka ovat kuusiportaisella asteikolla: aina minä, yleensä minä, minä ja kumppanini yhtä usein, yleensä kumppanini, aina kumppanini, tai aina tai yleensä joku muu. Lastenhoitoa käsittelevissä kysymyksissä vastausvaihtoehtona oli myös ”lapsi osaa itse”. Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita kotityön ja lastenhoidon jaosta puolisoitten välillä, joten vaihtoehdot, joissa kotityön tai lastenhoidon hoitaa joku muu, tai lapsi osaa itse, on koodattu pois. Muuttujat on myös käännetty toisinpäin, jotta pienempi arvo kuvaa vähemmän tehtyä työtä, eikä päinvastoin, kuten alkuperäisessä aineistossa, eli muuttujat ovat asteikolla 1-5, jossa 1=aina puoliso ja 5=aina minä. Sukupuolten välisen työn määrän vertailu tehdään keskiarvovertailulla, joka kuvaa eroja naisten ja miesten keskimääräisessä työntoissa. Kotitöiden ja lastenhoidon jakautumista tarkastelevissa analyyseissä ei ole jätetty pois lapsenteoien ylittäneitä vastaajia, sillä tarkoituksena on saada laajempi kuva suomalaisten pariskuntien kotityön ja lastenhoidon jaosta. Tässä tutkielmassa ei myöskään tutkita yksilöitä, jotka ovat ilmoittaneet sukupuolekseen ”muu”, sillä heitä on vastaajista vain 1,1 prosenttia, eivätkä tulokset olisi tilastollisesti merkitseviä.

5.1.1 Kotitöiden jakautuminen naisten ja miesten välillä

Tässä kappaleessa tutkimusta taustoitetaan selvittämällä, miten kotityöt ja lastenhoito jakautuvat naisten ja miesten kesken.

Kyselytutkimuksen osa HDD11 käsitteli kotitöiden jakamista, ja siinä kysyttiin ruoan valmistamisesta, imuroinnista, pyykinpesusta, kodin pienistä korjauksista ja kunnostuksista, perheen taloudenpidosta ja yhteisten sosiaalisten menojen sopimisesta. Kysymyksiä kotityönjaosta oli kuusi ja niiden keskiarvoja tarkastellaan jokaista erikseen, vertaillen etenkin naisten ja miesten keskiarvoja.

Keskiarvovertailun myötä on perusteltua sanoa kotitöiden jakautuvan Suomessa edelleen hieman ”naisten ja miesten kotitöihin” (TAULUKKO 1). Kyselyyn vastanneet naiset kertovat hoitavansa kaikkia muita kotitöitä keskiarvojen perusteella hieman enemmän, lukuun ottamatta pienten korjausten ja kunnossapidon tekemistä, jotka miehet kertoivat tekevänsä keskiarvon perusteella jonkin verran naisia useammin. Suurin keskiarvoero on pienten korjausten ja kunnossapidon tekemisessä, jossa miesten keskiarvo on 4,0 ja naisten 2,3. Toiseksi eniten naisia ja miehiä erottaa pyykin peseminen, jossa naisten keskiarvo oli 3,9 ja miesten 2,4, eli naiset pesevät pyykkiä miehiä useammin. Erot keskiarvoissa naisten ja miesten välillä ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < .001$) kaikissa kotityön luokissa.

TAULUKKO 1. Erilaisten kotitöiden jakautuminen naisten ja miesten kesken. Keskiarvot asteikolla 1-5, jossa 1= aina puoliso ja 5= aina minä

	Ruoan valmistaminen	Imurointi	Pyykin peseminen	Laskujen maksaminen ja taloudenpito	Pienten korjausten ja kunnossapidon tekeminen	Yhteisten sosiaalisten menojen sopiminen
Naiset	3,4	3,3	3,9	3,1	2,3	3,4
Miehet	2,9	3,0	2,4	3,3	4,0	2,7
Sig.	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001

Naiset kertoivat hoitavansa miehiä useammin perinteisesti ”naisille kuuluvia” kodinhoidollisia töitä, kuten pyykinpesua, imurointia ja ruoanlaittoa, kun miehet taas kertoivat tekevänsä ”miesten töitä”, eli pieniä korjauksia ja kunnostuksia enemmän. Töiden jakautumisen keskiarvot ovat kuitenkin kaikissa kotityön kategorioissa melko lähellä kolmea, eivätkä erot keskiarvoissa ole suuria, eli kotityöt jakautuvat melko tasaisesti naisten ja miesten välillä ylipäätään.

5.1.2 Lastenhoidon jakautuminen naisten ja miesten välillä

Kyselytutkimuksen kohdassa HDD13 kysyttiin lastenhoidon jakautumisesta kumpaneiden välillä. Lastenhoidon jakautumista mitattiin viidellä kysymyksellä: kuka pukee lapset tai tarkastaa, että lapsi on asianmukaisesti pukeutunut, kuka jää sairaan lapsen kanssa kotiin, kuka leikkii ja viettää vapaa-aikaa lasten kanssa, kuka laittaa

lapset nukkumaan, ja kuka auttaa lapsia kotiläksyissä. Koska kysymyksiä lastenhoidosta oli viisi, voidaan muuttujia tarkastella erikseen keskiarvojen mukaan eri, aivan kuten kotityötä tarkasteltiin edellisessä kappaleessa.

Kaiken kaikkiaan naiset ilmoittavat tekevänsä lastenhoidollisia tehtäviä hieman enemmän kuin miehet (TAULUKKO 2). Erot keskiarvoissa naisten ja miesten välillä ovat kaikissa lastenhoidon luokissa tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < .001$). Keskiarvot ovat kuitenkin kaikissa kategorioissa lähellä asteikon keskikohtaa, eli kolmea, eivätkä erot keskiarvoissa ole kovinkaan suuria, joten lastenhoidon tehtävät jakautuvat melko tasaisesti naisten ja miesten välillä.

Naisilla on kuitenkin jokaisessa lastenhoidon kategoriassa korkeampi keskiarvo kuin miehillä. Suurin ero naisten ja miesten välillä on lasten pukemisessa ja lasten sopivan pukeutumisen tarkistamisessa (naisten keskiarvo 3,8, miesten 2,5). Pienin ero on lasten kanssa leikkimisessä, jossa se keskiarvo on vain 0,2 suurempi naisilla kuin miehillä, eli miehet ja naiset leikkivät lastensa kanssa lähestulkoon yhtä usein. Ero lasten auttamisessa kotiläksyjen kanssa on myös vain 0,3. Miehet siis kertovat viettävänsä hieman enemmän niin sanottua vapaa-aikaa, kuten leikkimistä ja kotiläksyjen tekemistä, kun naiset taas kertovat tekevänsä hoidollisia tehtäviä, kuten lasten nukkuttamista ja sairaan lapsen hoitamista kotona, hieman miehiä enemmän.

TAULUKKO 2. Erilaisten lastenhoidon tehtävien jakautuminen naisten ja miesten kesken. Keskiarvot asteikolla 1–5, jossa 1= aina puoliso ja 5=aina minä

	Lasten puke- minen tai so- pivan pu- keutumisen tarkastami- nen	Sairaam lap- sen kanssa kotiin jäämi- nen	Lasten kanssa leik- kiminen ja vapaa-ajan viettäminen	Lasten nuk- kumaan lait- taminen	Lasten autta- minen koti- läksyjen kanssa
Naiset	3,8	3,4	3,2	3,5	3,3
Miehet	2,5	2,8	3,0	2,8	3,0
Sig.	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001

5.2 Tyytyväisyys parisuhteeseen, ja kotityön sekä lastenhoidon jakoon

Kuten tämän tutkielman luvussa 4.4 käy ilmi, kotityön ja lastenhoidon jakoa on helppomallista tarkastella lähemmin koetun tyytyväisyyden kautta, sillä ihmiset voivat olla tyytyväisiä myös epätasaiseen työnjakoon. Tässä kappaleessa vastataan tutkielman ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, eli kuinka tyytyväisiä suomalaiset ovat parisuhteisiinsa, ja kotityön sekä lastenhoidon jakoonsa. Jako sukupuolten välillä on

perusteltua, sillä jako naisten ja miesten välillä on keskeinen teema tämän tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä ja aiemman tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että naiset ja miehet arvioivat tyytyväisyyttä eri tavoin.

Suomalaiset ovat yksisuuntaisen varianssianalyysin perusteella keskimäärin hyvin tyytyväisiä parisuhteisiinsa, kotityönjakoonsa ja lastenhoidon jakoonsa (TAULUKKO 3). Tyytyväisyyttä tutkittiin asteikolla 0-10, jossa 0=ei ollenkaan tyytyväinen ja 10=täysin tyytyväinen, ja sekä naisten että miesten keskimääräiset tyytyväisyyden kokemukset ovat reilusti skaalan keskipisteen suuremmalla puolella. Lastenhoidon jakoon ollaan keskimäärin hieman tyytyväisempiä kuin kotityön jakoon. Miehet ovat naisia hieman tyytyväisempiä kotityön ja lastenhoidon jakoon, kun taas parisuhteisiin naiset ja miehet olivat lähestulkoon yhtä tyytyväisiä.

TAULUKKO 3. Yksisuuntaiset varianssianalyysit, muuttujina keskimääräinen tyytyväisyys kotityönjakoon, lastenhoitoon ja parisuhteeseen asteikolla 0-10, jossa 0=ei ollenkaan tyytyväinen ja 10=täysin tyytyväinen

	Tyytyväisyys kotityönjakoon	Tyytyväisyys lastenhoidon jakoon	Tyytyväisyys parisuhteeseen
Naiset	7,8	8,2	8,6
Miehet	8,3	8,7	8,5
Sig.	<.001	<.001	.490

Keskimääräiset tyytyväisyydet jokaisessa kolmessa luokassa ovat hyvin korkeita, mikä on luultavasti yhteydessä tehtyjen kotitöiden ja lastenhoidon tehtävien jakautumisen tasaisuuteen (ks. kappale 6.1)

Naisten ja miesten tyytyväisyys kotityön jakoon ja lastenhoidon jakoon eroavat tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($p < .001$), eli erot koetun tyytyväisyyden keskiarvoissa ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä. Tyytyväisyys parisuhteeseen ei puolestaan eroa naisten ja miesten välillä tilastollisesti merkitsevästi ($p = .490$).

5.3 Kaksisuuntainen varianssianalyysi: sukupuolten väliset erot tyytyväisyydessä kotityönjakoon ja parisuhteeseen

Seuraavaksi tässä tutkielmassa tutkitaan tarkemmin kaksisuuntaisen varianssianalyysin avulla, miten koettu tyytyväisyys kotityönjaossa on yhteydessä naisten ja miesten tyytyväisyyteen parisuhteessa, ja sukupuolen ja kotityönjaon tyytyväisyyden mahdollista interaktiovaikutusta tyytyväisyyteen parisuhteessa. Tämän kappaleen analyysi vastaa tutkielman toiseen tutkimuskysymykseen: miten sukupuoli on yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa ja kotityönjaossa? Vaikka tässä tutkielmassa on tarkasteltu sekä kotityönjaon että lastenhoidon jaon tyytyväisyyttä molempia erikseen,

varianssianalyysi on esitelty ainoastaan kotityön jaosta. Tämä johtuu lastenhoidon jakoon tyytymättömien todella pienistä otoksista. Lastenhoitoon tyytymättömiä oli miehistä vain 4 ja naisista 20, joten tilastollisten testien tekeminen ei ollut lastenhoidon jaon tyytyväisyyden osalta järkevää.

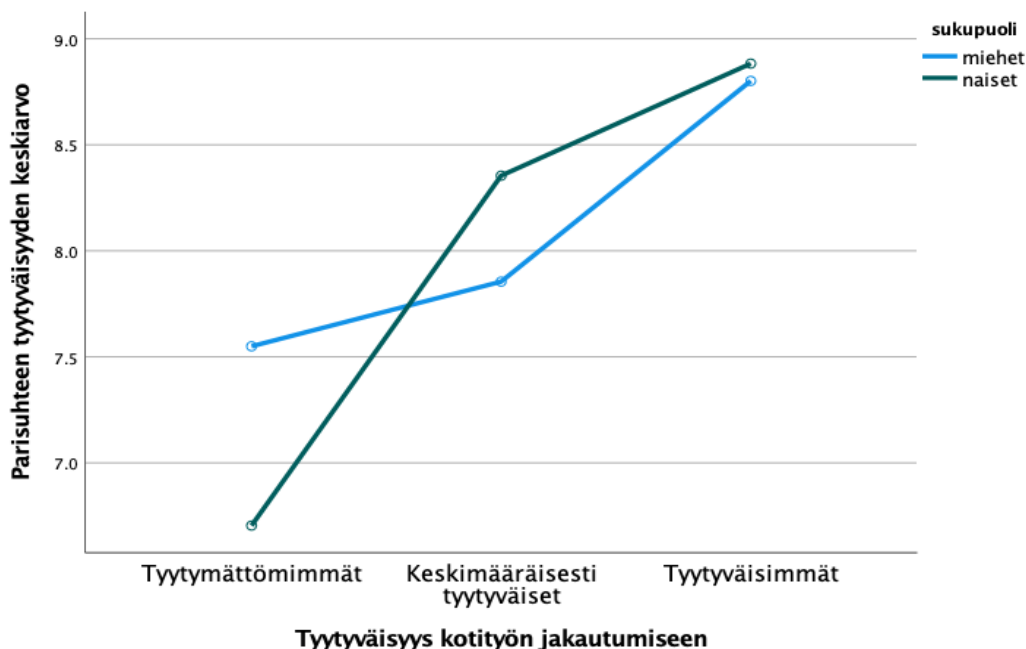
Varianssianalyysin perusajatuksena on selvittää, poikkeavatko valittujen ryhmien keskiarvot toisistaan jonkin jatkuvan muuttujan osalta (Jokivuori ja Hietala 2015, 107). Tässä tutkielmassa kaksisuuntaisten varianssianalyysin selitettävänä muuttujana on tyytyväisyys parisuhteeseen, ja selittävinä muuttujina sukupuoli, sekä kolmiportaiseksi luokiteltu tyytyväisyys kotityöhön.

Tyytyväisyydestä kotityön jakoon oli kaksisuuntaisen varianssianalyysin vuoksi mielekästä muodostaa kolmiportainen muuttuja, eli jatkuvaa muuttujaa oli luokiteltava. Jatkuvat muuttujat, kuten tässä tutkielmassa käytetyt tyytyväisyyttä mittaavat muuttujat, voidaan jakaa monesta eri kohtaa ja myös useampaan eri osaan (Jokivuori ja Hietala 2015, 128). Tyytyväisyyttä kuvaavaa muuttuja on tässä tutkielmassa luokiteltu niin, että tyytyväisyytensä välille 0–4 arvioineet ovat tyytymättömimmät, välille 5–7 keskimääräisesti tyytyväiset ja 8–10 kaikista tyytyväisimmät. Tyytyväisyyden mittareita on tässä tutkielmassa painotettu vasemmalle, eli kohti suurempaa arvoa, sillä se kuvaa ilmiön tilannetta Suomessa, jossa tyytyväisyyden keskiarvot ovat jokaisessa kategoriassa korkeita. Tämän tutkielman aineistossa tyytymättömiä, eli heitä, jotka ovat vastanneet asteikolla 0–10 oleviin kysymyksiin 0–4, on kotityönjaossa 5,5 prosenttia (N=108). Suomalaiset kokevat olevansa hyvin tyytyväisiä kotityön jakoonsa, joten tyytymättömiä kuvaavan muuttujan frekvenssi jäi painotuksesta huolimatta melko pieneksi. Tyytymättömien ryhmään ei ole kuitenkaan otettu lisää luokkia, sillä asteikolla 0–10 tyytyväisyytensä 5 arvioivien ei voida sanoa olevan tyytymättömiä.

Kaksisuuntaisessa varianssianalyysissä käytetään Levenen testiä, joka testaa varianssien yhtäsuuruutta (homogeneity of variance). Levenen testi testaa siis sitä, ovatko käytettyjen muuttujien varianssit samansuuruisia. Jos p-arvo Levenen testillä on suurempi kuin 0.05, varianssien samansuuruisuushypoteesi voidaan hyväksyä, eli ryhmittäiset varianssit ovat yhtä suuria. Jos p-arvo puolestaan on alle 0.05, samansuuruisuushypoteesi kaatuu, eli eri ryhmien varianssit ovat eri suuruisia. (Jokivuori ja Hietala 2015.) Tämän tutkielman kaksisuuntaisessa varianssianalyysissä Levenen testi antaa tilastollisesti erittäin merkitsevän ($p < .001$) tuloksen, eli varianssien yhtäsuurushypoteesi ei toteudu, mikä johtuu luultavasti tyytymättömimpien ryhmien pienistä koista. Tämä kertoo selvästi kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden ilmiöstä varianssien takana, eli suomalaisten hyvin korkeasta keskimääräisestä tyytyväisyydestä kotityön ja lastenhoidon jakoihinsa. Nämä pienet frekvenssit tulee ottaa huomioon myös varianssianalyysin tulosten tulkinnassa, sillä isotkaan keskiarvoerot ryhmien välillä eivät välttämättä ole tilastollisesti merkitseviä johtuen jonkin ryhmän pienestä koosta. Teoriavetoisessa empiirisessä tutkimuksessa, kuten tämä tutkielma on,

tutkimuksen ”teoreettinen” edustavuus, eli miten aineisto vastaa teoreettisen viitekeh-
 yksen pohjalta nostettuihin kysymyksiin, voi kuitenkin olla tärkeämpää, kuin tilas-
 tollinen edustavuus (Jokivuori ja Hietala 2015, 9).

Tämä kaksisuuntainen varianssianalyysi tarkastelee naisten ja miesten kotityön-
 jaon tyytyväisyyden yhteyttä tyytyväisyyteen parisuhteessa (TAULUKKO 4). Graafi-
 nen esitys kuvaa kaksisuuntaisen varianssianalyysin antamaa interaktioefektiä hyvin,
 eli miten sukupuoli ja tyytyväisyys kotityönjakoon yhdessä selittävät tyytyväisyyttä
 parisuhteeseen. Tyytymättömimpien ryhmästä voidaan huomata, että tyytymättö-
 myys kotityönjakoon vaikuttaa naisten tyytyväisyyteen parisuhteessa (kes-
 kiarvo=6,91) voimakkaammin, kuin miehillä (keskiarvo=7,68). Kun tyytyväisyys nou-
 see keskimääräiseen tyytyväisyyteen, nousee naisten tyytyväisyys parisuhteeseensa
 (keskiarvo=8,46) hieman miehiä korkeammalle (keskiarvo=8,00). Kotityönjakoon tyy-
 tyväisimpien ryhmässä tyytyväisyys parisuhteeseen on lähes yhtä suurta sekä mie-
 hillä että naisilla. Naiset, jotka ovat tyytymättömiä kotityönjakoonsa, ovat myös
 tyytymättömiä parisuhteeseensa, kuin kotityön jakoonsa tyytymättömimmät
 miehet. Naisten tyytyväisyys parisuhteeseen nousee huomattavasti, kun tyytyväisyys
 kotityönjakoon kasvaa keskimääräisesti tyytyväisiin, kun taas miehillä tämä nousu on
 lievempää. Kotityönjakoonsa tyytyväisimmät miehet ja naiset ovat puolestaan lähes-
 tulkoon yhtä tyytyväisiä myös parisuhteisiinsa.

KUVIO 2. Kaksisuuntainen varianssianalyysi, jossa selitettävänä muuttujana tyytyväisyys pari-
 suhteeseen ja selittävinä muuttujina sukupuoli ja tyytyväisyys kotityönjakoon

Sukupuolella ei ole yksinään tilastollisesti merkitsevää yhteyttä tyytyväisyyteen parisuhteessa ($p=.581$) (TAULUKKO 4). Kotityötyytyväisyydellä puolestaan on tilastollisesti erittäin merkitsevää vaikutusta tyytyväisyyteen parisuhteessa ($p<.001$) ja sen Partial Eta Squared, joka kertoo tekijän itsenäisen vaikutusasteen kotityötyytyväisyyden vaihtelusta, on .080, mikä on melko suuri yksittäinen selitysaste. Observed Power kertoo puolestaan asteikolla 0–1, miten suurella todennäköisyydellä tämän kohteissa aineistossa havaitaan tämän suuruinen vaikutus ja mitä lähempänä yhtä se on, sen parempi (Jokivuori ja Hietala 2015, 101). Kotityötyytyväisyyden Observed Power on 1.000, mikä on erittäin vahva tulos. Varianssianalyysistä saatava yhteisvaikutusefekti, eli interaktioefekti, kertoo sukupuolen ja kotityötyytyväisyyden yhteisvaikutuksesta tyytyväisyyteen parisuhteessa. Tämä interaktio on tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p<.001$), eli sukupuolen ja kotityötyytyväisyyden yhteisvaikutus on tilastollisesti erittäin merkitsevästi yhteyttä tyytyväisyyteen parisuhteessa. Interaktioefektin Partial Eta Squared= .008 ja Observed Power=.955. Kaikkein selvin yhteys tyytyväisyyteen parisuhteessa on tässä mallissa siis tyytyväisyydellä kotityönjakoon, ja lähes yhtä selvä yhteys on interaktioefektillä, eli sukupuolen ja kotityönjaon tyytyväisyyden yhteisvaikutusefektillä.

TAULUKKO 4. Kaksisuuntainen varianssianalyysi, jossa riippumattomina muuttujina sukupuoli ja tyytyväisyys kotityön jakoon ja riippuvana muuttujana tyytyväisyys parisuhteeseen

	Sig.	Partial Eta Squared	Observed Power
Sukupuoli	.476	.000	.110
Kotityötyytyväisyys	<.001	.080	1.000
Sukupuoli*Kotityötyytyväisyys	<.001	.008	.955

5.4 Korrelaatiot: eri muuttujien yhteydet lastentekoaikaisiin

Seuraavaksi tässä tutkielmassa tarkastellaan muuttujien välisiä yhteyksiä korrelaatio-kertoimien avulla. Tarkoituksena on löytää, ovatko tyytyväisyys parisuhteeseen, ja kotityön sekä lastenhoidon jakoon yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana. Tässä ja seuraavassa kappaleessa vastataan kolmanteen tutkimuskysymykseen, eli ovatko tyytyväisyys parisuhteessa ja tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jaossa yhteydessä suomalaisten haluun hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana?

Aikomusta hankkia lapsi tai lisää lapsia tarkastellaan aineiston kysymyksessä FER14: Onko sinulla aikeissa saada lapsi/lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden ai-

kana? Vastausvaihtoehdot ovat ehdottomasti ei, todennäköisesti ei, en ole varma, todennäköisesti kyllä, ehdottomasti kyllä, ja minä olen/kumppanini on tällä hetkellä raskaana. Korrelaatioissa huomioitiin ainoastaan vastaajat, jotka ovat syntyneet vuoden 1977 jälkeen, sillä korrelaatioilla tutkitaan aikomusta hankkia lapsi, joten on perusteltua tarkastella ainoastaan lapsentekoikäisiä. Jako on tehty muodostamalla uusi muuttuja, jossa vuosien 1977–2003 aikana syntyneet saavat arvon 1 ja muut arvot saavat puuttuvan arvon (SYSMIS), jonka jälkeen SPSS-ohjelmasta valittiin Select Cases ja tarkasteltaviksi ne havaintoyksiköt, jotka saavat arvon 1.

TAULUKKO 5. Tyytyväisyyksien korrelaatiot aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana (Pearson r)

Korrelaatiotaulukko (Pearson r)	Tyytyväisyys kotityönjakoon	Tyytyväisyys lastenhoidon jakoon	Tyytyväisyys parisuhteeseen	
Aikomus hankkia lapsi tai lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana	r	.040	.053	.163**
	p	.109	.130	<.001
	n	1590	810	1957

Korrelaatioista saadaan selville (TAULUKKO 5), että näistä kolmesta eri tyytyväisyyden luokasta ainoastaan tyytyväisyys parisuhteeseen korreloi tilastollisesti erittäin merkitsevästi lastenhankinta-aikkeen kanssa ($p < .001$). Sen korrelaatiokerroin on .163, eli tyytyväisyys parisuhteeseen korreloi positiivisesti aikomuksen hankkia lapsia kanssa. Korrelaatiokerroin on yhteiskunnalliselle tutkimukselle jo melko vahva, joten tyytyväisyys parisuhteeseen selittää korrelaation perusteella aikomuksen hankkia lapsia vaihtelua melko vahvasti.

5.5 Lineaariset regressioanalyysit

Aiemmat tuloksia esitelleet kappaleet ovat tarkastelleet kotityön ja lapsenhoidon jakautumista naisten ja miesten kesken, sekä naisten ja miesten tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jaossa ja sen vaikutusta tyytyväisyyteen parisuhteessa. Korrelaatioiden avulla tarkasteltiin myös eri tyytyväisyyksien yhteyttä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana. Korrelaatioista huomattiin, että ainoastaan tyytyväisyys parisuhteeseen korreloi erittäin merkitsevästi aikomuksen hankkia lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana kanssa.

Analyysia jatketaan seuraavaksi lineaarisen regressioanalyysin avulla, jonka avulla muuttujien välistä yhteyttä voidaan tarkastella vielä lähemmin. Selittävät

muuttujat ovat valikoituneet tutkielman teoreettisen viitekehyksen perusteella, eli nämä regressiomallit ovat konfirmatorisia regressioanalyyssejä. Näissä regressiomalleissa, kuten korrelaatioissakin, on otettu huomioon ainoastaan lastentekoikäiset vastaajat, eli 18–45-vuotiaat, sillä regressioanalyysillä tutkitaan aikomusta hankkia lapsia tulevaisuudessa.

Ensimmäisellä regressiomallilla halutaan ensin tutkia, mitkä teoreettisen viitekehyksen perusteella valitut muuttujat ovat yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa. Tämän regressiomallin riippumattomiksi muuttujiksi valikoituivat korrelaatioilla jo tutkitut tyytyväisyys kotityön jakoon ja tyytyväisyys lastenhoidon jakoon, ja kontrollimuuttujiksi valittiin sukupuoli sekä koulutustaso. Koulutustaso valittiin taustamuuttujaksi, sillä sen tiedetään teoreettisen viitekehyksen perusteella vaikuttavan syntyvyyteen (ks. kappale 4.1). Kotitöiden ja lastenhoidon jakautumisella, ja etenkin jakoon koetulla tyytyväisyydellä, on tämän tutkielman teoreettisen viitekehyksen mukaan vaikutusta tyytyväisyyteen parisuhteessa, joten ensimmäisen regressiomallin riippuvana muuttujana on tyytyväisyys parisuhteeseen.

TAULUKKO 6. Regressiomalli, riippuvana muuttujana tyytyväisyys parisuhteeseen

Regressiomallit: Riippuva muuttuja	Adjusted R Square	Sig.
Tyytyväisyys parisuhteeseen	.218	<.001

Regressiomalli, jossa riippuvana muuttujana on tyytyväisyys parisuhteeseen, saa Adjusted R Squaren arvoksi .218 (TAULUKKO 6), eli tämä regressiomalli selittää 21,8 prosenttia riippuvan muuttujan, eli parisuhteen tyytyväisyyden, vaihtelusta. Reilun kahdenkymmenen prosentin selitysvoima on merkittävä, sillä tämä regressiomalli selittää tyytyväisyyttä parisuhteeseen jopa viidenneksen.

TAULUKKO 7. Regressioanalyysi, riippuvana muuttujana tyytyväisyys parisuhteeseen

Regressioanalyysi	Standardized Coefficients Beta	t.	Sig.
Tyytyväisyys kotityön jakoon	.214	5.424	<.001
Tyytyväisyys lastenhoidon jakoon	.315	7.932	<.001
Koulutustaso	-.012	-.390	.696
Sukupuoli	.042	1.334	.183

Tyytyväisyydellä kotityön ja lastenhoidon jakoon on molemmilla puolestaan tilastollisesti erittäin merkitsevästi vaikutusta tyytyväisyyteen parisuhteessa (molempien $p < .001$). Tyytyväisyys lastenhoidon jakoon saa standardoidun beta-kertoimen .315, eli kun tyytyväisyys lastenhoidon jakoon kasvaa, kasvaa myös tyytyväisyys parisuhteeseen. Kotityön jaon tyytyväisyyden kohdalla beta-kerroin on .214, eli myös kotityön jaon tyytyväisyys nostaa tyytyväisyyttä parisuhteeseen. Beta-kertoimen ilmaiseva yhteys, eli yhteys parisuhteen tyytyväisyyteen, on voimakkainta siis lastenhoidon jaon tyytyväisyyden kohdalla. Kontrollimuuttujilla ei ole tilastollisesti merkitsevää vaikutusta tyytyväisyyteen parisuhteessa (koulutustaso $p = .696$ ja sukupuoli $p = .183$) (TAULUKKO 7).

Tämän tutkielman toisella regressioanalyysillä tarkastellaan parisuhteen tyytyväisyyden, kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden ja aiemmin esiteltyjen kontrollimuuttujien vaikutusta aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana.

TAULUKKO 8. Regressiomalli, riippuvana muuttujana aikomus hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana

Regressiomallit: Riippuva muuttuja	Adjusted R Square	Sig.
Aikomus hankkia lapsi seuraavan kolmen vuoden aikana	.029	<.001

Regressiomallin Adjusted R Square antaa koko regressiomallille selitysasteen, eli kuinka suuri osuus riippuvan muuttujan vaihtelusta selittyy regressiomallilla. Tämän regressiomallin tilastollinen merkitsevyys on $< .001$, eli se on tilastollisesti erittäin merkitsevä. Tämän regressiomallin selitysaste on .029, eli se selittää riippuvan muuttujan vaihtelusta 2,9 prosenttia, mikä ei ole kovinkaan suuri selitysaste. Tämä malli selittää siis lastenhankinta-aikkeen vaihtelua 2,9 prosentin verran.

TAULUKKO 9. Regressioanalyysi, riippuvana muuttujana aikomus hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana

Regressioanalyysi	Standardized Coefficients Beta	t.	Sig.
Tyytyväisyys kotityön jakoon	-.009	-.195	.845
Tyytyväisyys lastenhoidon jakoon	-.038	-.837	.403
Tyytyväisyys parisuhteeseen	.203	5.136	<.001
Koulutustaso	.017	.499	.618
Sukupuoli	-.019	-.538	.591

Toisesta regressiomallista ainoastaan tyytyväisyys parisuhteessa on tilastollisesti merkitsevästi ($p < .001$) yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana (TAULUKKO 9). Jokivuori ja Hietala (2015, 41) kuvaavat standardoidun beta-kertoimen tulkintaa seuraavasti ”...standardoidut kertoimet kertovat, kuinka monta standardihajontayksikköä selitettävä muuttuja muuttuu selittävän yhden hajonnan kasvun takia”. Standardoitu beta-kerroin on tyytyväisyydelle parisuhteessa .203, mikä tarkoittaa, että jos tyytyväisyys parisuhteeseen kasvaa, lastentekoaikheet kasvavat. Muilla muuttujilla ei ole lainkaan tilastollisesti merkitsevää vaikutusta lastentekoaikheisiin. Tyytyväisyydellä kotityön ja lastenhoidon jakoon ei ollut siis suoraan vaikutusta aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana. Vaikka regressiomallin selitysprosentti on melko pieni, on se kuitenkin samansuuntainen kuin tämän tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä esitellyissä tutkimuksissa (etenkin kappale 4.4).

Tämän tutkielman tulosten perusteella voidaan sanoa, että kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyys on selvästi yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa, joka taas puolestaan on hieman yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tulokset ovat samansuuntaisia kuin tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä esitellyissä tutkimuksissa, ja etenkin tulokset kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden yhteydestä tyytyväisyyteen parisuhteessa ovat voimakkaita. On kuitenkin huomattava, että teoreettisen viitekehysten tutkimusten tuloksissa on eroavaisuuksia, etenkin kotityön jaon vaikutuksissa syntyvyyteen. Tulokset parisuhteen tyytyväisyyden yhteydestä lastentekoaikaisiin eivät ole lopulta kovin voimakkaita, mutta myös ne noudattelevat aiempien tutkimusten tuloksia. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyydellä ei puolestaan ollut yhteyttä lastentekoaikaisiin. Tässä luvussa vertaillaan tutkielman tuloksia tutkielman teoreettisen viitekehykseen.

Suomalaisten kotityön ja lastenhoidon jakautuminen noudattelee tämän tutkielman perusteella edelleen hieman perinteistä työnjakoa naisten ja miesten välillä. Tilastokeskuksen vuoden 2021 ajankäyttötutkimuksen (Tilastokeskus 2021) mukaan ero naisten ja miesten kotitöihin käyttämässä ajassa on kaventunut ja kotitöiden sisällön osalta naiset ja miehet ovat lähentyneet toisiaan. Naiset tekevät kuitenkin edelleen enemmän kotitaloustöitä, kuten ruoan valmistamista, tiskaamista ja siivousta, kun miehet puolestaan käyttävät enemmän aikaa ”perinteisiin miesten töihin”, kuten korjaus- ja rakennustöihin (Tilastokeskus 2021). Tämän tutkielman tulokset ovat hyvin samansuuntaisia, sillä keskiarvovertailun avulla (kappale 6.1.2) todettiin, että naiset vastasivat tekevänsä useammin imurointia, ruoanlaittoa ja pyykinpesua, kun taas miehet vastasivat tekevänsä useammin kodin ja pihapiirin korjauksia ja kunnostuksia. Perinteisesti naistapaiset kotityöt ovat rutiininomaisempia, päivittäin tehtäviä kotitöitä, kun taas ”miesten töitä”, kuten korjaus- ja kunnostustöitä, tehdään yleensä harvemmin (Forste ja Fox 2012, 613). Suomalaisten kotityönjako seurailee siis edelleen jonkin verran perinteistä jakoa naisten ja miesten töihin. Sukupuolirooli- ja sosialisatioteorioiden mukaan yksilölle asetetut, normatiiviset sukupuolirollit, joihin yksilöt ovat esimerkiksi omassa lapsuudessaan tietämättään sosiaalistuneet, vaikuttavat heidän kotityön jakoonsa myös myöhemmin elämässä (Oinas 2010, Miettinen 2008). Ber-

kin (1985) mukaan pariskunnat ”tekevät sukupuoltaan” (doing gender), mikä on johdannut naisten edelleen jatkuvaan vastuuseen kodin piiristä, sillä kotitöitä pidetään edelleen usein ”naistapaisina”. Tämä ”naistapaisuus” näkyy tämän tutkielman perusteella suomalaisten kotityön jaossa edelleen, sillä naiset kertoivat tekevänsä enemmän perinteisesti naisille kuuluvia töitä, kuten pyykkäämistä ja ruoan laittamista ja naiset ilmoittivat olevansa kaiken kaikkiaan vastuussa suurimmasta osasta koti- ja lastenhoitotyöstä.

Miehet käyttävät Tilastokeskuksen selvityksen (2021) mukaan aikaa lastenhoitoon enemmän kuin koskaan aikaisemmin, vaikka kokonaisuudessa naiset käyttävät myös lastenhoitoon edelleen enemmän aikaa kuin miehet. Tämän tutkielman tulokset maalaavat samanlaista kuvaa (TAULUKKO 2): erot keskiarvoissa ovat lastenhoidon tehtävien osalta melko pieniä, mutta naiset ovat tämän tutkielman tuloksissa vastanneet tekevänsä silti hieman miehiä enemmän kaikkia lastenhoidollisia töitä. Naiset kertovat hoitavansa miehiä enemmän ”varsinaisia” lastenhoidollisia tehtäviä, kuten lasten nukuttamista tai asianmukaisesti pukemista, kun taas lähimpänä keskiarvoissa miehet ja naiset ovat lasten kanssa leikkimisessä ja vapaa-ajan viettämisessä, sekä lasten auttamisessa kotiläksyjen kanssa. Tämän tutkielman tulosten perusteella voidaan siis pohtia, ovatko miehet lisänneet työmääräänsä lastenhoidon osalta merkittävästi kaikilla lastenhoidon osa-alueilla, vai onko ajallinen panostus keskittynyt lasten kanssa vapaa-ajan viettämiseen, eikä niinkään lastenhoidollisiin toimiin, kuten lasten nukuttamiseen tai sairaan lapsen kanssa kotiin jäämiseen (ks. kappale 4.4.2). Lastenhoidon jakautumisen trendi on ollut samanlainen Miettisen vuonna 2008 tekemässä selvityksessä, jossa huomattiin miesten käyttävän aikaa lasten kanssa leikkimiseen, kun naiset taas hoitivat enemmän lasten primäärihoitotehtäviä (Miettinen 2008, 91). Scott Coltranen (1996) mukaan tehtävien konkreettinen tekeminen saattaa jakautua suhteessa tasan, mutta kodin varsinainen järjestämis- ja arviointivastuu säilyy usein naisilla. Tästä kodin ”metatyöstä” eli näkymättömästä organisointi- ja suunnittelu-työstä on kirjoitettu ja keskusteltu 2010- ja 2020-luvuilla paljon mediassa (ks. esim. Lehtinen 2015 ja Vihavainen 2019), ja esimerkiksi Ylen artikkelissa (Niinistö 2022) pohdittiin kodin metatyön jakautumista naisten harteille ja miten nämä tehtävät uuvuttavat naisia ja äitejä.

Suomalaisten tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jakautumiseen ovat tämän tutkielman tulosten perusteella hyvin korkealla tasolla, vaikka naiset ovat tämän tutkielman aineistossa myös vastanneet tekevänsä enemmän sekä kotityön että lastenhoidon tehtäviä (TAULUKOT 1 JA 2). Tämän tutkielman tulosten mukaan miehet ovat hieman naisia tyytyväisempiä sekä kotityönjakoonsa että lastenhoidon jakoonsa. Kosterin ym. (2021, 20–21) tutkimuksen mukaan epätasainen kotityönjako koettiin usein reiluna, ja naiset kokivat epätasaisen kotityönjaon useammin epäreiluksi kuin miehet. Enemmistö naisista ja kaksi kolmesta miehestä arvioi tilanteen, jossa nainen tekee perheessä enemmän kotitöitä, reiluna, ja lastenhoidon osalta jopa 80 % miehistä ja 70 % naisista koki naisille epätasaisesti jakautuneen lastenhoidon reiluna (Koster ym. 2021,

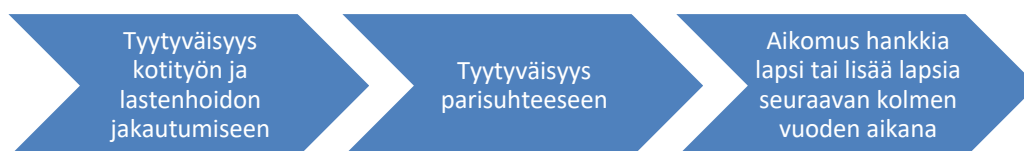
19). Kosterin ym. tutkimuksessa huomautetaan, että tämä kokemus epätasa-arvoisesta työnjaosta voi johtua naisten suuremmasta kotityön taakasta, jolloin kokemukset epätasa-arvosta ovat luonnollisia (Koster ym. 2021, 20), mikä voi selittää myös tämän tutkielman tulokset naisten keskimääräisesti hieman pienemmästä tyytyväisyydestä. Yksilöiden arviot työnjaon reiluudesta kasvoivat työnjaon ollessa määrällisestikin tasainen, mutta myös epätasaisesti jakautunut kotityö nähtiin sekä miesten että naisten toimesta reiluna, joten kotityön määrän tarkastelun sijaan voi olla hedelmällisempää tarkastella juuri yksilöiden arvioita jaon reiluudesta (Koster ym. 2021, 19), kuten tässä tutkielmassa on tehty tarkastelemalla tyytyväisyyttä työnjakoon pelkän ajallisen tarkastelun sijaan. Kotityön reiluutta arvioidaan myös muuhun työhön käytetyn ajan perusteella, eli kotityön määrää vertaillaan suhteessa muun tehdyn työn, kuten palkkatyön, määrään (Koster ym. 2021, 20).

Miettinen (2010, 140) tarkasteli suomalaisten pariskuntien arvioita kotityön jaostaan, ja kuten tässäkin tutkimuksessa löydettiin, epätasaisesta kotityönjaosta huolimatta monet ovat tyytyväisiä kotityön jakoonsa. Ansiotyöhön käytetty aika tai tulot eivät olleet Miettisen (2010) tutkimuksessa juurikaan yhteydessä tyytyväisyyteen kotityön jaossa, toisin kuin Kosterin ym. (2021) tutkimuksessa, mikä voi johtua esimerkiksi suomalaisten naisten ja miesten samankaltaisesta osallistumisesta työmarkkinoille. Tässä tutkielmassa ei otettu huomioon yksilöiden muuhun työhön, kuten palkkatyöhön, käyttämää aikaa. Asenteilla puolestaan oli Miettisen tutkimuksessa vaikutusta kotityön jaon tyytyväisyyteen, eli vanhemmat naiset suhtautuivat myönteisemmin suurempaan kotityön määrään ja nuoret, koulutetut naiset olivat kriittisempiä työnjakoaan kohtaan (Miettinen 2010, 141). Suomalaiset ovat tämän tutkielman aineiston perusteella hyvin tyytyväisiä myös parisuhteisiinsa (TAULUKKO 3). Kotityön jaon tyytyväisyys on tämän tutkielman tulosten perusteella kuitenkin keskeisesti yhteydessä parisuhteen tyytyväisyyteen, etenkin naisilla, joilla tyytyväisyys kotityönjakoon nosti merkittävästi myös parisuhteen tyytyväisyyttä (KUVIO 2). Yogev ja Brett (1985, 614) löysivät merkittävän yhteyden yksilön arvioiman kotityön jakautumisen ja avioliittoon tyytyväisyyden välillä, eli tyytyväisyys avioliittoon kasvaa, kun kokemus siitä, että puoliso tekee oman osansa kotitöistä, kasvaa.

Tässä tutkielmassa tarkasteltiin aikomusta hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana sekä kotityön ja lastenhoidon jakautumisen tyytyväisyyden että parisuhteen tyytyväisyyden kautta. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyydellä ei tämän tutkielman tuloksissa löytynyt tilastollisesti merkitsevää yhteyttä lastentekoaikaisiin (TAULUKKO 9), kun taas tämän tutkielman teoreettisen viitekehysten tutkimuksissa kotitöihin käytetty aika on yhteydessä syntyyvyyteen. Aiemmat tutkimukset ovat saaneet kuitenkin myös ristiriitaisia tuloksia työnjaon vaikutuksista lastenhankintaan. Cooken (2004) tutkimuksessa löydettiin yhteys miesten keskimääräistä suuremman lasten hoitoon osallistumisen ja toisen lapsen syntymisen todennäköisyyden välillä, mutta kotitöihin käytetyllä ajalla ei ollut samanlaisia vaikutuksia toisen lapsen syntymiseen. Nilssonin (2010) tutkimuksessa löydettiin yhteys perheen

korkeamman tasa-arvoisuuden ja lastenhankinnan todennäköisyyden välillä, mutta tämä yhteys selittyi taustatekijöillä, kuten iällä ja perheen lapsiluvulla. Miettisen ym. (2015) tutkimuksessa löydettiin yhteys naisten pienemmän kotitöihin käytetyn ajan ja lasten hankinnan välillä, kun taas yhteyttä miesten suuremman kotityöpanoksen ja lasten hankinnan välillä ei löytynyt. Goldscheider ym. (2013) löysivät tutkimuksessaan yhteyden yksilön kotityön jaon ihanteiden ja kotityön jaon todellisuuden, ja toisen lapsen hankinnan välillä. Naiset, joiden ideaalitalanne olisi tasa-arvoinen työnjako perheessä, mutta jotka tekivät ensimmäisen lapsen jälkeen enemmän kotitöitä kuin puolisonsa, lykkäsivät toisen lapsen hankintaa, jopa lopullisesti (Goldscheider ym. 2013, 1113). Miesten suurempi panos lastenhoitoon on puolestaan Miettisen ym. (2015) tutkimuksen mukaan yhteydessä suurempaan todennäköisyyteen hankkia lisää lapsia. Aiemmat löydökset kotityön ja lastenhoidon jaon yhteydestä syntyvyyteen ovat siis usein hieman ristiriitaisia. On myös huomattava, että tässä tutkielmassa ei ole tutkittu kotityöhön käytettyä aikaa, vaan tyytyväisyyttä kotityön ja lastenhoidon jakoon, mitä ei ole aiemmin juurikaan tutkittu.

Tämän tutkielman tärkeimpiä tuloksia on kotityön ja lastenhoidon jakautumisen tyytyväisyyden vahva yhteys tyytyväisyyteen parisuhteessa (TAULUKKO 6), sillä vaikka kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyydellä ei ollut suoraa yhteyttä lastentekoaikaisiin, ovat aikaisemmat tutkimukset (esim. Beaujot ja Tong 1985, Myers 1997) osoittaneet, että avioliittoonsa tyytyväiset hankkivat todennäköisemmin enemmän lapsia kuin liittoonsa tyytymättömät. Myers (1997, 1285) tutki avioliiton epävarmuuden yhteyttä lasten hankintaan, ja tulosten mukaan hyvä avioliitto ja puolisoiden yhteensopivuus olivat yhteydessä korkeampaan lapsilukuun, eli onnellisessa avioliitossa elävät parit hankkivat lapsia todennäköisemmin kuin suhteeseensa tyytymättömät parit. Tyytyväisyys parisuhteeseen on myös tämän tutkielman tulosten perusteella hieman yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana (TAULUKKO 9).

KUVIO 3. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden, parisuhteen tyytyväisyyden ja lastenhankinta-aikoiden väliset yhteydet tämän tutkielman tulosten perusteella

Eri tyytyväisyyksien yhteyksistä lastenhankinta-aikeisiin voidaan muodostaa eräänlainen hierarkkinen järjestys, jossa tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jakautumiseen on yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa, joka taas puolestaan on yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana (KUVIO 3). Lasten hankintaan liittyy tietenkin lukemattoman monta muutakin tekijää, kuten toimeentulo, parisuhdestatus, oma perhehistoria tai halu saada lapsia ylipäätään, joten tämä kuvio on hyvin yksinkertaistettu kuvaus tilanteesta. Tässä tutkielmassa ei myöskään löydetty kovinkaan vahvaa yhteyttä parisuhteen tyytyväisyyden ja lastenhankinta-aikeiden välillä (TAULUKKO 8), kun taas yhteys kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden ja parisuhteen tyytyväisyyden välillä oli vahva (TAULUKKO 6). Kuvion avulla voidaan kuitenkin havainnollistavasti kuvata kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden yhteyttä lastenhankinta-aikeisiin, vaikka niillä ei tässä tutkielmassa ollut suoraa, tilastollisesti merkitsevää yhteyttä (TAULUKKO 9), vaan yhteys tulee parisuhteen tyytyväisyyden kautta.

Naiset tekevät tämän tutkielman perusteella lähes kaikkia kodin- ja lastenhoidollisia tehtäviä hieman enemmän kuin miehet, ja naiset ovat keskimääräisesti myös hieman miehiä tyytymättömämpiä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa. Kotityönjaon tyytyväisyydellä on vaikutusta etenkin naisten tyytyväisyyteen parisuhteessa (KUVIO 2). Voidaan siis sanoa, että keskeneräisellä sukupuolten vallankumouksella ja siitä johtuvalla kotityön sukupuolittuneella jaolla, saattaa olla parisuhteen tyytyväisyyden kautta välillistä vaikutusta suomalaisten aikomukseen hankkia lapsia, mikä puolestaan voi madaltaa osaltaan suomalaisten syntyvyyttä.

On tärkeää arvioida myös tämän tutkielman heikkouksia. Gender and Generations -kyselytutkimus on pitkittäistutkimus, mutta tässä tutkielmassa käytetty aineisto on ensimmäinen Suomessa kerätty GGS-aineisto, joten tämä tutkielma on poikittais-tutkimus, eli se tarkastelee jotain ilmiötä valittuna ajankohtana. Tässä tutkielmassa tutkitaan lastentekoaikeita seuraavan kolmen vuoden aikana, mutta tulevaisuudessa saattaisi olla hedelmällisempää tutkia toteutunutta lapsilukua kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden kontekstissa pitkittäistutkimuksella, kuten esimerkiksi Mietisen ym. (2015) tutkimuksessa. Tässä tutkielmassa ei valitettavasti myöskään pystytty tarkastelemaan lastenhoidon jaon tyytyväisyyden yhteyttä tyytyväisyyteen parisuhteessa, sillä lastenhoitoonsa tyytymättömiä oli liian vähän, eikä tilastollisten testien tekeminen olisi tarkoituksenmukaista.

Tämä tutkielma tarkastelee myös ainoastaan naisia ja miehiä aineiston rajoitteiden ja tutkielman teoreettisen rajauksen vuoksi. Tulevaisuudessa tulisi tutkia laajemmin kotitöiden ja lastenhoidon jakautumista myös sateenkaariperheissä ja miten esimerkiksi sukupuoliroolit vaikuttavat työnjakoon sateenkaarisuhteissa, joissa puoliset ovat samaa sukupuolta tai muunsukupuolisia. Tutkimuksen tulisi tulevaisuudessa tarkastella myös näkymätöntä kotityötä, eli metatyötä, sillä tutkimukset kotityön jaon yhteydestä syntyvyyteen käsittelevät aihetta usein perinteisten kotityön tehtävien, kuten imuroinnin, ruoanlaiton ja tiskauksen, kautta, jolloin huomiotta jää suuri määrä

organisointi- ja suunnittelutyötä, joka saattaa langeta usein naisten harteille heitä kuormittaen. Tässäkin tutkielmassa huomattiin, että naiset ilmoittivat tekevänsä enemmän rutiininomaisia, arkisia kotitöitä, kuten imurointia ja tiskausta, sekä lasten nukkumaan laittamista ja asianmukaisen vaatetuksen tarkistamista, kun miehet puolestaan ilmoittivat hoitavansa ”satunnaisempia” kodin huolto- ja kunnostustehtäviä ja vapaa-ajan viettämistä lasten kanssa. Metakotityön käsite on kuitenkin melko uusi ja se vaatii vielä määrittelyä, jotta metakotityön näkökulmasta voidaan tehdä tutkimusta esimerkiksi syntyvyyteen liittyen.

7 POHDINTA

Tämän tutkielman tulosten perusteella voidaan sanoa, että suomalaiset ovat keskimäärin hyvin tyytyväisiä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa, vaikka naiset ilmoittivatkin tekevänsä keskimäärin hieman enemmän lähes kaikkia kodin- ja lastenhoidollisia tehtäviä. Tyytyväisyys kotityön ja lastenhoidon jakoon on vahvasti yhteydessä tyytyväisyyteen parisuhteessa, joka on puolestaan hieman yhteydessä aikomukseen hankkia lapsi tai lisää lapsia seuraavan kolmen vuoden aikana. Kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyyden vaikutusta lastentekoaikaisiin ei ole aiemmin juurikaan tutkittu, vaan aikaisempi tutkimus on tarkastellut usein kotityön määrällisen jakautumisen vaikutusta syntyvyyteen. On tärkeää laajentaa tutkimusta syntyvyyden laskun syistä, jotta syntyvyys saataisiin nousemaan niiltä osin, kuin se on mahdollista.

Peter McDonald esittää tutkimuksessaan (2000a, 11) kehittyneiden maiden matalan syntyvyyden syyksi sukupuolten tasa-arvon epäsopuuttaisuuden sosiaalisissa ja taloudellisissa instituutioissa. Hyvinvointivaltioissa asuvat naiset tekevät kokopäiväistä palkkatyötä yhtä paljon kuin miehet, mutta kohtaavat kodin piirissä kuitenkin usein epätasa-arvoista työnjakoa, mikä saattaa asettaa naiset tilanteeseen, jossa heidän täytyy valita työn ja perheen välillä. Ratkaisuna tähän ongelmaan on kulttuurinen muutos, mikä on itsessään hidasta ja vaikeaa, etenkin kun muutoksen keskiössä on perheen ideaalimalli. (McDonald 2000a, 12.) Tämän tutkielman tulosten perusteella voidaan sanoa, että kotityöt ja lastenhoito jakautuvat edelleen hieman enemmän naisten harteille, ja vaikka jakoon ollaankin keskimääräisesti hyvin tyytyväisiä, on kotityönjaon koetulla tyytyväisyydellä keskeisesti vaikutusta myös tyytyväisyyteen parisuhteessa. Kokemus tyytyväisyydestä epätasaiseen kotityön jakautumiseen voi myös hidastaa kulttuurista muutosta, sillä jos epätasaiseen jakoon ollaan tyytyväisiä, ei sitä välttämättä haluta muuttaa tasa-arvoisemmaksi.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta tarjoaa perheille runsaan määrän tukea ja apua, ja muun muassa suomalaisen tasa-arvopolitiikan takia naisten koulutustaso ja työllistyminen ovat hyvin korkealla tasolla. Vuoden 2022 perhevapaaudistus pyrkii

tasoittamaan äitien ja isien käyttämien perhevapaiden määrää, jotta miehet jäisivät enemmän lasten kanssa kotiin, jotta esimerkiksi pitkien vanhempainvapaiden negatiivinen vaikutus naisten työllistymiseen vähentyisi. Vuonna 2021, eli ennen perhevapaauudistusta, suomalaiset isät pitivät pohjoismaisessa vertailussa kaikista vähiten vanhempainvapaita ja viidenes suomalaisista isistä ei käyttänyt vuonna 2021 ollenkaan perhevapaata. Perhevapaiden tasaisemmalla jakautumisella on tutkimusten mukaan vaikutusta myös tyytyväisyyteen parisuhteessa, ja se vähentää parin eroriskiä. (THL.) Myös kotityön ja lastenhoidon epätasainen jakautuminen lasten saamisen jälkeen voivat vähentyä isyyysvapaiden lisääntyessä, sillä kotiin jäädessään miehet oppivat ottamaan enemmän vastuuta kodista ja lastenhoidosta. Tällaisilla rakenteellisilla muutoksilla on varmasti pitkällä aikavälillä vaikutusta asenteisiin koskien miesten ja naisten rooleja kodin piirissä normalisoimalla miesten osallistumista perheen ja kodin hoitoon.

On tärkeää myös huomioida, että suomalaiset ovat keskimäärin hyvin tyytyväisiä kotityön ja lastenhoidon jakoonsa, vaikka naiset ilmoittivat tekevänsä edelleen hieman enemmän lähes kaikkia kodin- ja lastenhoidollisia tehtäviä ja naisilla matalampi tyytyväisyys kotityönjakoon laskee myös tyytyväisyyttä parisuhteeseen merkittävästi. Tämän tutkielman teoreettisessa viitekehysessä ehdotetaan, että lapsuuden socialisaatio ja sukupuoliroolit vaikuttavat normatiivisesti kotityön ja lastenhoidon jakoon asettamalla miehille ja naisille sukupuolisidonnaisia odotuksia ja vaatimuksia (Miettinen 2008, Oinas 2010). Vaikka suomalainen yhteiskunta on maailmanlaajuisessa vertailussa yksi maailman tasa-arvoisimmista, voidaan tämän tulosten perusteella pohtia, vaikuttavatko sukupuoliroolit ja sukupuoliin liitetyt odotukset työnjakoon perheissä yhä tänä päivänä. Vanhempainvapaiden hyvin epätasainen jakautuminen voi myös kieliä näistä yksilöihin liitetyistä rooliodotuksista, sillä naiset jäävät edelleen lasten kanssa kotiin huomattavasti useammin kuin miehet. On myös pohdittava, miksi kotityön ja lastenhoidon jaon tyytyväisyydellä ei ole tämän tutkielman tulosten mukaan merkitsevää vaikutusta lastentekoaikaisiin. Haave omista lapsista lieinee voimakkaampi kuin tyytymättömyys kotityön jakoon, joten aikomus hankkia lapsi säilyy, vaikka kotityön tai lastenhoidon jakoon oltaisiinkin tyytymättömiä. Tyytymättömyys kotityön ja lastenhoidon jakoon voi myös olla yhteydessä lastentekoaikaisiin parisuhteen tyytyväisyyden kautta, jolloin tyytymättömyys työnjakoon johtaa tyytymättömyyteen parisuhteessa, joka puolestaan laskee tämän tutkielman tulosten perusteella hieman lastentekoaikaa.

Kulttuurinen muutos kotityön jaon ympärillä vie aikaa (McDonald 2000a), joten on pohdittava, miten esimerkiksi kasvatuksella ja koulutuksella voitaisiin vaikuttaa kodin piirin työnjakoon lapsuudesta alkaen. Kulttuurista muutosta voitaisiin vauhdittaa kannustamalla ja tukemalla erityisesti poikien ja miesten kotityötaitoja. Jos poikia ei lapsesta asti opeteta olemaan vastuussa kotitöistä, eivät pojat aikuisina miehinäkään osaa välttämättä hoitaa kodin tehtäviä samalla tavalla kuin tytöt, joilta on vaa-

dittu lapsuudesta asti kotitöihin osallistumista. Kuten aiemmassa kappaleessa mainittiin, kulttuurinen muutos on hidasta, mutta suomalaisella koulutusjärjestelmällä saattaisiin voida vaikuttaa myös tähän muutokseen. Kotitalousopetusta voitaisiin alkaa tarjota jo ala-asteelta eteenpäin ja kannustaa kaikkia oppilaita samanlaiseen osallistumiseen, jotta asenteet, kuten ”pojat on poikia”, eivät vahvistuisi lapsuudesta alkaen, vaan myös poikia kannustettaisiin opettelemaan kodinhoidollisia tehtäviä ja heidän kyvykkyytensä ottaa vastuuta kotitöistä tunnustettaisiin. Tukea ja opastusta kotitöiden jakoon perheissä tarvitaan myös aikuisuudessa tarjoamalla matalan kynnyksen neuvontaa tasa-arvoisemman kotityönjaon saavuttamiseksi ja kotityön jaosta johtuvien konfliktien ratkaisemiseksi.

Lasten hankkiminen on päätös, jota voidaan pitää suurimpana ja pitkäkestoisimminkin vaikuttavana yksittäisenä valintana ihmisen elämässä ja johon vaikuttavat useat eri tekijät, eikä sitä voida luonnollisestikaan selittää yksin esimerkiksi tämän tutkielman tuloksilla. Yhteiskunnan tasolla tehtävillä päätöksillä voidaan tehdä lasten hankinnasta houkuttelevampaa ja helpompaa tarjoamalla perheille esimerkiksi juuri vanhempainvapaita, edullista, tulojen perusteella hinnoiteltua varhaiskasvatusta ja ilmaista koulutusta, mutta kyse on kuitenkin pohjimmiltaan yksilöiden henkilökohtaisista päätöksistä, joihin yhteiskunta voi vaikuttaa vain tiettyyn rajaan asti. Lapsiluvun laskeminen on luonnollista yhteiskunnassa, jossa elämänpolut ovat moninaistuneet, eikä perhemallin tarvitse olla enää tietyn normin mukainen. Julkinen puhe ja uutisointi koskien Suomen syntyvyyden laskua on usein huolisävytteistä ja lehtien mielipidepalstoilla syntyvyyden laskuun esitetään monia syitä ja selityksiä, joskus hieman syyllistäväänkin sävyyn.

Keskustelussa syntyvyyden laskusta tulisi keskittyä niihin ihmisiin, jotka eivät saa toivottua lapsilukuaan täyteen, sillä yksilön ihanteellisena pidetyn lapsiluvun ja aiotun lapsiluvun välillä on suuri ero, eli 25–45-vuotiailla 0,66 lasta ja vielä 46–54-vuotiaillakin ero toivotun ja toteutuneen lapsiluvun välillä on 0,59 lasta (Sorsa ym. 2023, 21, 46). Ero ihanteen ja aiotun lapsiluvun välillä voi johtua monista syistä, kuten halusta kouluttautua ja hankkia ura ennen lasten hankintaa, sopivan kumppanin puuttumisesta, ongelmista parisuhteessa, taloudellisesta tilanteesta tai eroista lapsihaaveissa puolisoitten välillä (Sorsa ym. 2023). Yhteiskunnallisen keskustelun ja politiikan tulisi keskittyä etsimään ratkaisuja ja tapoja tukea ihmisiä, joiden ihanteellinen lapsiluku ei toteudu. Lastentekoiän noustessa tulisi tarkastella esimerkiksi hedelmättömyyshoitojen tehokkuutta ja saatavuutta, jotta toivottu lapsiluku ei jää toteutumatta tahattoman lapsettomuuden vuoksi.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan puolustaminen ja yhdenvertaisemman ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen ovat laajemmassa kontekstissa tärkeitä keinoja myös Suomen syntyvyyden kehityksen parantamiseen. Yleinen huolestuneisuus maailman tilasta on yhteydessä pienempään ihanteelliseen ja aiottuun lapsilukuun ja etenkin ilmastonmuutoksesta ja talouskriiseistä huolissaan olevat haluavat vähemmän lapsia kuin he, jotka eivät ole näistä asioista huolissaan (Sorsa ym. 2023, 72–73). On

luonnollista, että huoli ilmastonmuutoksesta vaikuttaa myös lastentekoaikaisiin, sillä ilmastonmuutoksen pysäyttäminen on edellytys ihmisille asuttavan maailman turvaamiseksi.

Lapsettomuus on nykyään yleisintä matalasti koulutettujen keskuudessa (Jalovaara ja Miettinen 2022). Syynä matalasti koulutettujen lapsettomuuteen ovat esimerkiksi kestävän parisuhteen puuttuminen sekä työttömyys ja työuran pirstaleisuus. Korkeakoulutetut naiset jäävät nykyään epätodennäköisimmin lapsettomiksi, ja korkeakoulutetut miehet ja naiset saavat usein täsmälleen kaksi lasta. Vapaaehtoisen lapsettomuuden lisääntymisestä huolimatta suurin osa sekä miehistä että naisista haluaa edelleen jossain vaiheessa elämäänsä lapsia ja korkean koulutuksen tarjoamat, paremmat taloudelliset mahdollisuudet tukevat korkeasti koulutettujen lastenhankintaa. (Jalovaara ja Miettinen 2022.) Suomalaisen perhe- ja hyvinvointipolitiikan tulisi tukea matalasti koulutettujen ja työttömyyttä kokeneiden perheellistymistä, ja lastenhankinta-aikeita voidaan tukea myös parempien työllisyystoimien ja koulutuspolitiikan avulla. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulisi varmistaa, ettei kenenkään lastentekohaave jää toteutumatta riittämättömän toimeentulon tai matalan koulutustason vuoksi.

LÄHTEET

- Arpino, Bruno ja Luppi, Francesca (2020): Childcare arrangements and working mothers' satisfaction with work–family balance. *Demographic Research*, 42:19, 549–588.
- Attila, Henna, Pietiläinen, Marjut, Keski-Petäjä, Miina, Hokka, Päivi ja Nieminen, Markku (2018): Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/2018. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö
- Beaujot, Roderic ja Tong, Kit-Ying (1985): The Effect of Marital Satisfaction on Fertility. *Genus*, 41:1/2, 13–21. Saatavilla: <http://www.jstor.org/stable/29788433>
- Beck, Ulrich ja Elisabeth, Beck-Gernsheim (2002): Individualization: Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences. Sage Publications Ltd
- Becker, Gary Stanley (1993): A treatise on the family (Enlarged ed.). Cambridge: Harvard University Press.
- Berk, Sarah Fenstermaker (1985): The Gender Factory: The Apportionment of Work in American Households. New York, NY: Plenum Press
- Coltrane, Scott (1996): Family man: Fatherhood, housework and gender equity. Oxford University Press, New York
- Cooke, Lynne Prince (2004): The gendered division of labor and family outcomes in Germany. *Journal of Marriage and Family*, 66:5, 1246–1259. Saatavilla: doi:10.1111/j.0022-2445.2004.00090.x
- Cunningham, Mick (2008): Influences of gender ideology and housework allocation on women's employment over the life course. *Social Science Research* 37, 254–267.
- DeVault, Marjorie (1991): Feeding the Family. The Social Organisation of Caring as Gendered Work. Chicago: The University of Chicago Press
- England, Paula (2010): The Gender Revolution: Uneven and Stalled. *Gender and Society*, 24:2, 149–166. Saatavilla: <http://www.jstor.org/stable/27809263>
- Forste, Renata ja Kiira, Fox (2012): Household Labor, Gender Roles, and Family Satisfaction: A Cross-National Comparison. *Journal of Comparative Family Studies* 43:5, 613–631. Saatavilla: : <http://www.jstor.com/stable/23267837>
- Frisco, Michelle ja Williams, Kristi (2003): Perceived housework equity, marital happiness, and divorce in dual-earner households. *Journal of Family Issues*, 24, 51–73.
- Gerson, Kathleen (2010): The Unfinished Revolution: How a New Generation is Reshaping Family, Work, and Gender in America. Oxford University Press; Oxford, U.K.
- GGP, Generations and Gender Programme. The Infrastructure is run by leading Social Scientists and National Statistical Offices. Saatavilla: <https://www.ggp-i.org/about/>, luettu 1.12.2022
- Goldscheider, Frances, Bernhardt, Eva ja Brandén, Maria (2013): Domestic gender equality and childbearing in Sweden. *Demographic Research*, 29:40, 1097–1126. Saatavilla: <https://www.demographic-research.org/volumes/vol29/40/29-40.pdf>

- Hardesty, Constance ja Bokemeier, Janer (1989): Finding Time and Making Do: Distribution of Household Labor in Nonmetropolitan Marriages. *Journal of Marriage and the Family* 51, 253-267
- Holopainen, Martti ja Pulkkinen, Pekka (2012): Tilastolliset menetelmät (5.-7. p.). Sanoma Pro Oy.
- Hu, Yang ja Yucel, Deniz (2017): What Fairness? Gendered Division of Housework hand Family Life Satisfaction across 30 Countries. *European Sociological Review*, 34:1, 92-105. Saatavilla: doi:10.1093/esr/jcx085
- Jalovaara, Marika ja Miettinen, Anneli (2022): Korkeasti koulutetut saavat usein kaksi lasta – enintään keskiasteen koulutuksen saaneilla yleistyvät sekä lapsettomuus että suuret lapsiluvut. Tietoa päätösten tueksi 1/2022. Saatavilla: <https://fluxconsortium.fi/fi/korkeasti-koulutetut-saavat-usein-kaksi-lasta-enintaan-keskiasteen-koulutuksen-saaneilla-yleistyvat-seka-lapsettomuus-etta-suuret-lapsiluvut/>, luettu 8.5.2023
- Jokivuori, Pertti ja Hietala, Risto (2015): Määrällisiä tarinoita: Monimuuttujamenetelmien käyttö ja tulkinta. Jyväskylä: Docendo.
- Karlsdóttir, Anna, Heleniak, Timothy ja Kull, Michael (2020): Births, Children and Young People. State of the Nordic Region. Kööpenhamina: Nordic Council of Ministers. Saatavilla: <https://pub.norden.org/nord2020-001/#78655/>, luettu 21.10.2022
- Knudsen, Knud ja Wærness, Kari (2008): National context and spouses' housework in 34 countries. *European Sociological Review*, 24, 97-113.
- Koster, Tara, Poortman, Anne-Rigt, van der Lippe, Tanja ja Kleingeld, Pauline (2021): Fairness Perceptions of the Division of Household Labor: Housework and Childcare. *Journal of Family Issues*, 1-24
- Lammi-Taskula, Johanna ja Salmi, Minna (2014): Työnjako ja tyytyväisyys parisuhteeseen lapsiperheissä. Teoksessa Johanna Lammi-Taskula & Sakari Karvonen (toim.): Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: THL, 72-81.
- Lehrer, Evelyn, Grossbard-Shechtman, Shoshana, & Leasure, J. William (1996): Comment on "A Theory of the Value of Children." *Demography*, 33:1, 133-136. Saatavilla: <https://doi.org/10.2307/2061718>
- Lehtinen, Jenny (2015): Metatyö räjäyttää äidin pään! Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/10/29/jenny-lehtinen-metatyo-kunniaan>, luettu 17.4.2023
- Lesthaeghe, Ron (1995): The second demographic transition in Western countries: an interpretation. *Gender and family change in industrialized countries*.
- Lesthaeghe, Ron (2011): The "Second Demographic Transition": A Conceptual Map for the Understanding of Late Modern Demographic Developments in Fertility and Family Formation. *Historical Social Research*, 36:2, 179-218
- Liimatainen, Karoliina (2017): "Antti Rinne, 54, kehottaa suomalaisia "synnytystalkoisiin" – sanavalinta tyrmistyttää ja hävettää demareitakin". *Helsingin Sanomat*. Saatavilla: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005337384.html/>, luettu 24.3.2021
- Mason, Karen Oppenheim (2001): Gender and Family Systems in the Fertility Transition. *Population and Development Review*, 27, 160-176. <http://www.jstor.org/stable/3115254>

- McDonald, Peter (2000a): Gender Equity, Social Institutions and the Future of Fertility. *Journal of Population Research*, 17:1, 1-16
- McDonald, Peter (2000b): Gender Equity in Theories of Fertility Transition. *Population and Development Review*, 26:3, 427-439.
- Miettinen, Anneli (2008): Kotityöt, sukupuoli ja tasa-arvo. Palkattoman työn jakamiseen liittyvät käytännöt ja asenteet Suomessa. Helsinki: Väestöliitto
- Miettinen, Anneli (2010): Tasapainossa vai ei? Suomalaisten naisten ja miesten käsityksiä kotitöiden jakaantumisesta perheessään. *Yhteiskuntapolitiikka* 75:2
- Miettinen, Anneli (2015): Perhebarometri: Miksi syntyvyys laskee? Helsinki: Väestöliitto ry
- Miettinen, Anneli, Lainiala, Lassi ja Rotkirch, Anna (2015): Women's housework decreases fertility. *Acta Sociologica*, 58:2, 139-154. Saatavilla: doi:10.1177/0001699315572028
- Miettinen, Anneli ja Rotkirch, Anna (2008): Milloin on lapsen aika? Lapsenhankinnan toiveet ja esteet. Helsinki: Väestöliitto ry
- Myers, Scott (1997): Marital Uncertainty and Childbearing. *Social Forces*, 75:4, 1271-1289. Saatavilla: doi:10.1093/sf/75.4.1271
- Niinistö, Meeri (2022): Kia Lampi huomasi tekevänsä paljon lapsiperheen metatöitä - hän teki puolisonsa kanssa tämän metatyötestin ja yllättyi. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20000144>, luettu 17.4.2023
- Nilsson, Karina (2010): Housework and Family Formation - Exploring the Relationship Between Gender Division of Housework and Having Children. *The Open Demography Journal* 3, 1-10.
- Oinas, Tomi (2010): Sukupuolten välinen kotityönjako kahden ansaitsijan perheissä. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House
- Pedulla, David. S. ja Thébaud, Sarah (2015): Can We Finish the Revolution? Gender, Work-Family Ideals, and Institutional Constraint. *American Sociological Review*, 80:1, 116-139. Saatavilla: <https://doi.org/10.1177/0003122414564008>
- Poortman, Anne-Rigt ja van der Lippe, Tanja (2009): Attitudes Toward Housework and Child Care and the Gendered Division of Labor. *Journal of Marriage and Family*, 71:3, 526-541. Saatavilla: doi:10.1111/j.1741-3737.2009.00617.x
- Rosenberg, Anna (2020): Record-low birth rates in three Nordic countries. Saatavilla: <https://www.norden.org/en/news/record-low-birth-rates-three-nordic-countries/>, luettu 19.10.2022
- Rotkirch, Anna (2022): Ohi on? Suomen syntyvyys notkahti jälleen. Tietovuoto-artikkeli 4/2022. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos. Saatavilla: <https://www.vaestoliitto.fi/artikkelit/ohi-on/>, luettu 14.9.2022
- Rotkirch, Anna ja Helamaa, Tiina (2018): Syntyneiden määrä. Saatavilla: https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/syntyvyys/syntyneiden-maara/, luettu 6.10.2022
- Rotkirch, Anna, Tammissalo, Kristiina, Miettinen, Anneli ja Berg, Venla (2017): Perhebarometri: Miksi vanhemmuutta lykätään? Helsinki: Väestöliitto ry
- Ruotsalainen, Kaija (2013): Väestö vähenee - heikkeneekö huoltosuhde? Tilastokeskus. Saatavilla: https://www.stat.fi/tup/vl2010/art_2013-02-21_001.html/, luettu 18.10.2022

- Shelton, Beth ja John, Daphne (1996): The Division of Household Labor. Annual Review of Sociology. Vol. 22, 299-322. Saatavilla: <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.22.1.299>
- Sorsa, Tiia, Lehtonen, Noora ja Rotkirch, Anna (2023): Perhebarometri: Kuka haluaa lapsia 2020-luvulla? Helsinki: Väestöliitto ry
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2009): Ajankäyttö. Muutokset 1979 - 2009 2009, 2. Ajankäytön muutokset . Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: https://www.stat.fi/til/akay/2009/02/akay_2009_02_2011-02-17_kat_002_fi.html#:~:text=Kotity%C3%B6%20kattaa%20kotitalousty%C3%B6n%20lis%C3%A4ksi%20kodin,opiskeluun%20k%C3%A4ytetty%20aika%20on%20v%C3%A4hennetty. Luettu 24.2.2023
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2019): Syntyneet. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: http://www.stat.fi/til/synt/2019/02/synt_2019_02_2020-12-04_tie_001_fi.html/, luettu 6.10.2022
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2021): Väestöennuste 2021. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: http://www.stat.fi/til/vaenn/2021/vaenn_2021_2021-09-30_tie_001_fi.html/, luettu 18.10.2022
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022a): Taloudellinen huoltosuhde oli 133 vuonna 2021. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: <https://www.stat.fi/julkaisu/cktv58zx41ip90b61u1iq0lidd> , luettu 21.3.2023
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022b): Väestön ennakkotilasto 2022. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: <https://tilastokeskus.fi/julkaisu/cl7riu7w5epo10cw3xudusczo>, luettu 25.4.2023
- Suero, Cristina (2023): Gendered division of housework and childcare and women's intention to have a second child in Spain. Genus 79:3. Saatavilla: <https://doi.org/10.1186/s41118-023-00182-0>
- Statista (2022): Fertility rate in the Nordic countries from 2001 to 2021. Saatavilla: <https://www.statista.com/statistics/1296516/fertility-rate-nordic-countries/>, luettu 26.4.2021
- Statistics Sweden (2011): Olika generationers barnafödande. Tukholma: Statistics Sweden.
- Teräsaho, Mia ja Närvi, Johanna (2019): Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon: Analyyseja tasa-arvobarometrasta. Helsinki: PunaMusta Oy
- The World Bank: Fertility Rate, total (births per woman). Saatavilla: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN>, luettu 23.2.2023
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL): Perhevapaiden käyttö ja kustannukset. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvontila/perheet-ja-vanhemmuus/perhevapaiden-kaytto-ja-kustannukset>, luettu 8.5.2021
- Tilastokeskus (2021): Ajankäyttö (verkkójulkaisu). Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 23.11.2022. Saatavilla: <https://stat.fi/julkaisu/cku2d1we88fu70b506ua4x5tp>
- Tilastokeskus (2022): Lastenhoito aiempaa tasa-arvoisempaa – miehet kasvattaneet osuuttaan. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla: <https://www.stat.fi/uutinen/lastenhoito-aiempaa-tasa-arvoisempaa-miehet-kasvattaneet-osuuttaan> ,luettu 31.3.2023

- Uhari, Markku (2022): Suomessa syntyi alkuvuonna vähemmän lapsia kuin koskaan aiemmin mittaushistorian aikana. Aamulehti. Saatavilla: <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/art-2000008958408.html/>, luettu 14.9.2022
- Valtonen, Tarmo ja Lassila, Jukka (2021): Väestön ikääntymisen taloudelliset vaikutukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:36. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia
- Van de Kaa, Dirk (1987): Europe's Second Demographic Transition. Population Reference Bureau. Washington DC
- Van de Kaa, Dirk (2002): The Idea of a Second Demographic Transition in Industrialized Countries. Artikkeliksi esitelty Sixth Welfare Policy -seminaarissa, National Institute of Population and Social Security, Tokio, Japani. 29. tammikuuta 2002
- Vihavainen, Suvi (2019): Kotityöt kasautuvat naisille miesten tajuamatta - Helsinkiläispari jakaa työt tasan: "Excel on nostanut tyytyväisyyttäni enemmän kuin kosinta". Helsingin Sanomat. Saatavilla: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006279527.html/>, luettu 21.10.2022
- Yhdistyneet kansakunnat (1995): Program of Action of the 1994 International Conference on Population and Development. Population and Development Review 21:1, 187-213.
- Yogev, Sara ja Brett, Jeanne (1985): Perceptions of the Division of Housework and Child Care and Marital Satisfaction. Journal of Marriage and the Family, 47:3 Saatavilla: doi:10.2307/352262
- Zaidi, Batool ja Morgan, S. Philip (2017): The Second Demographic Transition Theory: A Review and Appraisal. Annual Review of Sociology, 43:1, 473-492

